

SUPERLIJST

SOCIAAL 2026

Onderzoeksmethode

Onderzoeksmethode Superlijst Sociaal 2026

Oktober 2025

Versie 1.0 (Oktober 2025)
Copyright Questionmark

Delen uit deze publicatie mogen worden overgenomen onder voorwaarde van bronvermelding: Questionmark (2025), "Onderzoeksmethode Superlijst Sociaal 2026", versie 1.0, Oktober 2025, Questionmark Foundation, Amsterdam.
<https://www.thequestionmark.org/download/superlist-social-netherlands-belgium-research-method-nl-be-human-rights-2026-v1.0.nl.pdf>

Auteurs: Gustaaf Haan, Dore de Jong, Willem van Engen - Cocquyt

Inhoud

Achtergrond	2
Dit document	4
Kwesties en maatregelen	6
Overzicht van maatregelen en indicatoren	9
Indicatoren	12
Referenties	46
Bijlagen	47

Achtergrond

Superlijst is een doorlopend onderzoeksprogramma dat inzicht geeft in wat supermarkten doen om het voedselsysteem gezonder, duurzamer en eerlijker te maken. Superlijst laat ook zien welke supermarkten voorlopen, welke achterblijven, en wat zij kunnen doen om hun positie te verbeteren. Superlijst Sociaal richt zich op mensenrechten. De eerste Superlijst Sociaal werd in 2023 gepubliceerd in Nederland. De eerste Belgische editie verscheen in 2024. Dit document beschrijft de criteria voor Superlijst Sociaal 2026, voor een vergelijking van supermarkten op het gebied van mensenrechten, waaronder zowel Belgische als Nederlandse supermarkten.

Geactualiseerde methodologie

De huidige methodologie is grotendeels gebaseerd op de eerste editie uit 2023. De indicatoren vormen een selectie van belangrijke stappen die supermarkten moeten zetten om mensenrechten in voedselketens, zowel in eigen land als in het buitenland, te respecteren. Dit is echter geen allesomvattende lijst, en zelfs een score van 100 procent biedt geen garantie dat de rechten van alle boeren en arbeiders worden gerespecteerd.

De methodologie blijft daarnaast aansluiten bij de verwachtingen die aan bedrijven worden gesteld via internationale normen zoals de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs) en de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen. De methode sluit ook aan bij bestaande en aankomende wetgeving die grote bedrijven, zoals supermarkten, verplicht om mensenrechten te respecteren in hun volledige toeleveringsketen. Dit is des te belangrijker nu er pogingen worden ondernomen om de EU Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD) te vertragen, af te zwakken of zelfs volledig terug te draaien. De blijvende noodzaak om te investeren in mensenrechten – niet alleen op papier, maar vooral in de praktijk – komt tot uiting in de geactualiseerde methodologie.

Superlijst Sociaal laat zien wie de relatieve voorlopers en achterblijvers zijn. Daarnaast geeft de score een goed beeld van hoe ver een supermarkt staat op dit gebied. Daarmee worden alle supermarkten aangemoedigd om hun beleid en praktijk rond mensenrechten voortdurend te verbeteren, en wordt in het bijzonder aan achterblijvers duidelijk gemaakt dat zij meer kunnen én moeten doen.

Financiële ondersteuning

Dit project is mogelijk gemaakt door de bijdragen van Solidaridad, Rikolto, Oxfam Novib, Questionmark Foundation, Fairtrade Belgium en Oxfam België.

Questionmark

Maatschappelijke Partners

Deze Superlijst is een initiatief van Questionmark, in consultatie met de onderstaande organisaties. Naast een financiële bijdrage hebben deze organisaties hun kennis en expertise gedeeld bij het ontwikkelen van de onderzoeksmethodologie en het opzetten van de studie.

- Solidaridad
- Rikolto
- Oxfam Novib

Ambassadeurs ondersteunen dit Superlijst project. Zij leveren een financiële bijdrage en helpen bij de verspreiding van het rapport en de boodschap van dit project.

- Fairtrade Belgium
- Oxfam Belgium

Raad van Wetenschappers

Questionmark heeft een Raad van Wetenschappers die is geconsulteerd op deze methode.

- dr. ir. Ellen van Kleef - Consumentengedrag - Wageningen University
- dr. ir. Annet Roodenburg – Voeding en Gezondheid - HAS green academy
- prof. dr. ir. Jaap Seidell - Voeding en Gezondheid - VU Amsterdam
- dr. Christian Schader - Hoofd Duurzaamheidsbeoordeling - FiBL Switzerland
- dr. Malin Jonell - Duurzame voedselproductie en consumptie - Stockholm University
- prof. dr. Janina Grabs - Duurzaam onderzoek - University of Basel

Dit document

Dit document is een vertaling van de onderzoeksmethodologie achter Superlijst Sociaal in Nederland en België 2026 van het onderzoeksproject Superlijst¹. De methodologie van Superlijst Sociaal is ontworpen om supermarkten te helpen hun bijdrage aan een eerlijker voedselsysteem te monitoren en zich op dat vlak met elkaar te vergelijken.

De methodologie wordt telkens op drie niveaus beschreven:

- **De kwesties:** de problemen in het voedselsysteem die vragen om oplossingen waaraan supermarkten een substantiële bijdrage kunnen leveren.
- **De maatregelen:** de acties die supermarkten kunnen ondernemen om het probleem aan te pakken.
- **De indicatoren:** deze meten in hoeverre supermarkten de gewenste maatregelen nemen. Elke indicator heeft een wegingsfactor die het relatieve belang voor het overkoepelende thema weerspiegelt.

De algemene methodologie voor Superlijst-onderzoek en vergelijking is beschreven in het document '*Superlist Research Framework v1.4*' (Questionmark, 2023), een document waarin onderwerpen worden toegelicht zoals hoe gegevens worden verzameld, hoe resultaten worden weergegeven en hoe verschillende belanghebbenden worden betrokken bij het opstellen van het onderzoek. Dit Onderzoekskader kan worden gevonden op superlijst.nl.

Supermarkten

Dit onderzoek richt zich op Nederlandse en Belgische supermarkten. Voor Nederland gaat het om de zes grootste supermarktketens op basis van marktaandeel: Albert Heijn, Jumbo, Lidl, Aldi, Plus en Dirk. Voor België worden de vijf grootste supermarktketens op basis van marktaandeel meegenomen: Colruyt, Delhaize, Carrefour, Aldi en Lidl. Samen hebben zowel de Nederlandse als de Belgische supermarkten een totaal marktaandeel van meer dan 80% in hun land.

Onderzoekperiode

De onderzoeksperiode voor Superlijst Sociaal 2026 loopt van **5 september 2025** tot en met de laatste referentiedatum op **31 oktober 2025**. Supermarkten die in deze

¹ De vertaling is nauwkeurig uitgevoerd maar er kunnen zich inconsistenties voordoen tussen de Engelse en Nederlandstalige onderzoeksmethode. De Engelstalige onderzoeksmethode is leidend voor dit onderzoek.

periode belangrijke beleidswijzigingen publiceren, kunnen deze tot en met de laatste peildatum doorgeven aan Questionmark. Op deze manier kunnen supermarkten ervoor zorgen dat de meest actuele situatie wordt meegenomen in het onderzoek. Informatie kan worden aangeleverd via:

transparantie@thequestionmark.org.

Kwesties en maatregelen

Het volgende is een overzicht van de vergelijkingscriteria voor Superlijst Sociaal. Deze methodologie voor Superlijst Sociaal 2026 is grotendeels gebaseerd op de methodologie die werd gebruikt voor Superlijst Sociaal 2023 en Superlijst Sociaal 2024, met enkele verbeteringen. De indicatoren zijn vastgesteld in overleg met Solidaridad, Rikolto, Oxfam Novib en onze Wetenschappelijke Raad. Er blijft een voortdurende noodzaak voor grote bedrijven, zoals supermarkten, om te investeren in mensenrechten — niet alleen op papier, maar vooral in de praktijk. Deze noodzaak komt tot uiting in de huidige methodologie, aangezien de indicatoren meer actiegericht zijn dan gericht op toezeggingen.

Structuur van de methodologie

Voor elk thema wordt een aantal maatregelen opgesomd die supermarkten kunnen nemen om ervoor te zorgen dat mensenrechten in hun voedselwaardeketens worden gerespecteerd. Verderop in dit document worden indicatoren geformuleerd waarmee deze maatregelen bij supermarkten kunnen worden beoordeeld. De afzonderlijke indicatoren zijn niet uitputtend. Het doel is dat de indicatoren samen een goed beeld geven van de inzet van een supermarkt op een bepaald thema. Alle maatregelen en bijbehorende indicatoren binnen een thema zijn genummerd², zodat bijbehorende onderdelen van deze methodologie gemakkelijk terug te vinden zijn. Een overzicht van alle thema's, maatregelen en indicatoren is te vinden in het volgende hoofdstuk.

Kwestie 1: Transparantie en verantwoording

De schappen van supermarkten liggen vol met producten van over de hele wereld. Supermarkten dragen de verantwoordelijkheid om beleid te voeren dat mensenrechtenschendingen in deze toeleveringsketens voorkomt en aanpakt. Daarom vragen wij supermarkten om transparant te zijn over hun beleid, praktijken en toeleveringsketens. Op deze manier willen we praktijken stimuleren die mensenrechten respecteren in wereldwijde voedselketens.

De indicatoren binnen het thema 'Transparantie en verantwoording' vergelijken de maatregelen die supermarkten nemen om transparant mensenrechtenbeleid te implementeren. Essentieel hierbij zijn publieke toezeggingen om mensenrechten te respecteren, het uitvoeren van human rights impact assessments (HRIAs) en het

² De letters 'HR-' staan voor mensenrechten (human rights). Op deze manier onderscheiden we deze onderdelen van de vergelijkingscriteria voor de andere Superlijst-thema's: 'HE' (gezondheid), 'EN' (milieu) en 'AW' (dierenwelzijn).

instellen van klachtenmechanismen om negatieve effecten aan te pakken en te herstellen.

Kwestie 2: Arbeiders

Wereldwijd werken tientallen miljoenen mensen in voedseltoeleveringsketens. Deze sector heeft daardoor het potentieel om bij te dragen aan de strijd tegen armoede en ongelijkheid. Helaas zijn de omstandigheden in deze sector niet altijd gunstig voor werknemers: lange werkdagen, weinig tot geen loon, gevaarlijke werkomstandigheden en slechte leefomstandigheden zijn slechts enkele voorbeelden van misstanden waarmee werknemers te maken krijgen. Daarnaast komt in sommige voedselketens kinderarbeid en dwangarbeid voor (ILO, 2022).

De indicatoren binnen het thema 'Werknemers' vergelijken de maatregelen die supermarkten nemen om de rechten van werknemers te beschermen. Essentieel hierbij zijn het ondersteunen van leefbare lonen en het ondersteunen van leveranciers om respect voor mensenrechten en voortdurende verbetering van arbeidsomstandigheden mogelijk te maken.

Kwestie 3: Boeren

Kleinschalige boeren zijn voedselproducenten die niet structureel afhankelijk zijn van vaste ingehuurd arbeid en hun productie voornamelijk uitvoeren met gezinsleden. Dit omvat kleinschalige landbouwers, veehouders, vissers en andere voedselproducenten. Kleinschalige boeren verbouwen voedsel op relatief kleine stukken land, zowel voor lokale als internationale markten (Ricciardi et al., 2018). Kleinschalige boeren worden erkend vanwege hun cruciale rol in de wereldwijde voedselvoorziening, maar hun rechten worden onvoldoende beschermd en hun bijdrage wordt onvoldoende beloond. Voorbeelden van misstanden waarmee kleinschalige boeren te maken hebben, zijn onder andere onvoldoende bescherming van landrechten, onzekerheid over markttoegang en leveringsvoorwaarden, ongelijke machtsverhoudingen in handelsrelaties en daardoor te lage prijzen voor hun producten. Daar komt nog de enorme uitdaging van klimaatverandering bij, die het bestaan van boeren rechtstreeks bedreigt. Miljoenen kleinschalige boeren en hun gezinnen leven hierdoor onder de armoedegrens.

De indicatoren binnen het thema 'Kleinschalige boeren' vergelijken de maatregelen die supermarkten nemen om de rechten van kleinschalige boeren op een menswaardig bestaan te respecteren. Essentieel hierbij is dat de inkooppraktijken van supermarkten kleinschalige landbouw niet schaden, en dat supermarkten bij lokale overheden pleiten voor ondersteuning van kleinschalige boeren. Dit hoofdstuk heeft tot doel de omstandigheden van kleinschalige boeren in bestaande toeleveringsketens te verbeteren, niet om (tussen)leveranciers volledig uit te faseren.

Naast kleinschalige boeren wereldwijd is besloten om ook de situatie van boeren in het Mondiale Noorden mee te nemen. De indicatoren die specifiek gericht zijn op boeren in het Mondiale Noorden vergelijken de maatregelen die supermarkten nemen om de omstandigheden van deze boeren — van wie zij direct of indirect inkopen — te verbeteren. Cruciaal hierbij is dat supermarkten een eerlijke prijs betalen aan boeren, inclusief de kosten voor duurzame productie. Een eerlijke en duurzame voedselproductie hangt immers ook af van een grotere toeweiding en investering vanuit de supermarkten.

Kwestie 4: Gender

Vrouwen vormen een groot deel van de werknemers en kleinschalige boeren in de voedsel- en landbouwsector. Maar door diepgewortelde gendernormen wereldwijd zijn vrouwen vooral te vinden in de laagstbetaalde en minst zekere functies binnen de mondiale voedseltoeleveringsketens. Geweld op de werkvloer, discriminatie, lagere lonen en onvoldoende tot geen compensatie zijn voorbeelden van misstanden waarmee vrouwen wereldwijd te maken krijgen. Naast vrouwen worden ook mensen uit de LGBTI+-gemeenschap in onevenredige mate geconfronteerd met discriminatie.

De indicatoren onder het thema 'Gender' vergelijken de maatregelen die supermarkten nemen om genderongelijkheid in de toeleveringsketens aan te pakken. Cruciaal hierbij zijn het dichten van de loonkloof tussen mannen en vrouwen en de uitvoering van een actieplan met tijdsgebonden mijlpalen om gendergerelateerd geweld tegen te gaan en de positie van vrouwen te verbeteren.

Overzicht van maatregelen en indicatoren

HR-TA Transparantie en verantwoording

Gewenste maatregelen	Indicatoren		Gewicht
De supermarkt zet zich in voor het respecteren van mensenrechten.	HR-TA-UNC	Maakt de supermarkt een expliciete toezegging om de <i>UN Guiding Principles on Business and Human Rights</i> na te leven en rapporteert zij jaarlijks over de voortgang?	1
De supermarkt voert een robuust due diligence-beleid uit.	HR-TA-DPP	Voert de supermarkt een due diligence-proces uit dat in lijn is met de OESO-richtlijnen en de UNGP's?	1
	HR-TA-CPM	Laat de supermarkt zien hoe zij mensenrechtenrisico's in voedseltoeleveringsketens voorkomt, stopt en aanpakt?	1
	HR-TA-BRS	Voert de supermarkt jaarlijks een brede risicoanalyse uit en publiceert deze?	1
De supermarkt beoordeelt de impact van haar ketenactiviteiten op rechtenhouders.	HR-TA-PIA	Heeft de supermarkt recentelijk <i>Human Rights Impact Assessments</i> gepubliceerd?	1
	HR-TA-RAT	Rapporteert de supermarkt jaarlijks over de acties die genomen zijn om de geïdentificeerde mensenrechtenimpact aan te pakken?	1,5
De supermarkt traceert en maakt informatie over haar toeleveringsketens openbaar.	HR-TA-FTS	Maakt de supermarkt de namen en adressen van al haar leveranciers op het eerste niveau bekend?	1
	HR-TA-HRS	Maakt de supermarkt de namen en adressen van leveranciers op alle niveaus van haar risicovolle voedselcategorieën bekend?	1,5
De supermarkt toont aan dat haar inkooppraktijken in lijn zijn met haar mensenrechtenstrategie.	HR-TA-UTP	Laat het bedrijf zien hoe het oneerlijke handelspraktijken uitsluit?	1
	HR-TA-FTP	Voert de supermarkt proactief eerlijke handelspraktijken door?	1
	HR-TA-ROP	Draagt het inkoopbeleid van de supermarkt actief bij aan een herverdeling van macht in de keten ten gunste van rechtenhouders en het milieu?	1,5
De supermarkt zorgt ervoor dat mensen die getroffen zijn door zijn ketenactiviteiten toegang hebben tot klachtenmechanismen en herstel.	HR-TA-AGM	Heeft de supermarkt een publiek beleid en tijdsgebonden plan voor het garanderen dat rechtenhouders in al haar risicovolle ketens toegang hebben tot effectieve klachtenmechanismen en	1,5

		herstel?	
	HR-TA-IGM	Rapporteert de supermarkt publiekelijk over de voortgang van de implementatie van het klachtenmechanisme, inclusief maatregelen om drempels voor toegang weg te nemen?	1

HR-WO Arbeiders

Gewenste maatregelen	Indicatoren		Gewicht
De supermarkt ondersteunt leveranciers in al hun voedselvoorzieningsketens om arbeidstandaarden te implementeren.	HR-WO-SSP	Ondersteunt de supermarkt haar leveranciers om respect voor mensenrechten en arbeidsnormen mogelijk te maken?	1
	HR-WO-PIS	Stimuleert de supermarkt leveranciers op positieve wijze die voortdurende verbeteringen laten zien in arbeidsomstandigheden?	1,5
	HR-WO-ESI	Toont de supermarkt aan dat zij leveranciers betreft tot verbetering wanneer uitbuiting aan het licht komt, zonder een 'cut and run'-benadering?	1
De supermarkt onderneemt actie om ervoor te zorgen dat werknemers in voedselvoorzieningsketens minimaal een leefbaar loon worden betaald.	HR-WO-LWG	Heeft de supermarkt zich gecommitteerd aan het dichten van de kloof tot een leefbaar loon?	1
	HR-WO-ACC	Laat de supermarkt zien welke acties zij heeft ondernomen om de kloof tot een leefbaar loon te dichten en rapporteert zij over de voortgang in haar voedselvoorzieningsketens?	2

HR-FA Boeren

Gewenste maatregelen	Indicatoren		Gewicht
De supermarkt zorgt voor eerlijke deals voor kleinschalige boeren in alle voedseltoeleveringsketens.	HR-FA-CSE	Heeft de supermarkt zich gecommitteerd aan eerlijke, transparante, stabiele en langdurige inkoop van kleinschalige boeren?	1
	HR-FA-SES	Toont de supermarkt aan hoe haar inkooppraktijken leveranciers stimuleren om eerlijke, transparante, stabiele en langdurige deals te sluiten met kleinschalige boeren?	1,5
De supermarkt zorgt ervoor dat kleinschalige boeren in voedseltoeleveringsketens ten minste een leefbaar inkomen verdienen.	HR-FA-LIC	Heeft de supermarkt zich gecommitteerd aan het dichten van de leefbare inkomenskloof voor kleinschalige boeren?	1
	HR-FA-ACC	Laat de supermarkt zien welke acties zij heeft ondernomen om de leefbare inkomenskloof voor kleinschalige boeren te dichten en rapporteert zij hierover in haar voedseltoeleveringsketens?	2
De supermarkt bevordert een eerlijke verdeling van voordelen en winsten in de voedseltoeleveringsketens.	HR-FA-FDV	Heeft de supermarkt zich gecommitteerd aan een eerlijke verdeling van waarde in voedseltoeleveringsketens, ten gunste van kleinschalige boeren?	1

	HR-FA-TCO	Is de supermarkt transparant over de huidige verdeling van waarde en winst in voedseltoeleveringsketens?	1,5
De supermarkt neemt actie om ervoor te zorgen dat boeren in het Mondiale Noorden in voedseltoeleveringsketens een rechtvaardige prijs ontvangen.	HR-FA-RPE	Heeft de supermarkt zich gecommitteerd aan het garanderen van een rechtvaardige prijs voor boeren in het Mondiale Noorden?	1
	HR-FA-ARP	Toont de supermarkt aan welke acties zij heeft ondernomen om een rechtvaardige prijs voor boeren in het Mondiale Noorden te garanderen en rapporteert zij over de voortgang in haar voedseltoeleveringsketens?	1,5

HR-GE Gender

Gewenste maatregelen	Indicatoren		Gewicht
De supermarkt onderneemt actie om de positie van vrouwen in alle voedseltoeleveringsketens te verbeteren.	HR-GE-GPG	Heeft de supermarkt zich gecommitteerd aan het dichten van de loonkloof tussen mannen en vrouwen in haar voedseltoeleveringsketens?	1
	HR-GE-GBV	Heeft de supermarkt zich gecommitteerd aan het uitvoeren van een actieplan met tijdgebonden mijlpalen om gendergerelateerd geweld aan te pakken?	1
	HR-GE-IPW	Heeft de supermarkt actieplannen en tijdgebonden mijlpalen gepubliceerd om de positie van vrouwen te verbeteren?	1
	HR-GE-PPW	Rapporteert de supermarkt systematisch over de voortgang in het verbeteren van de positie van vrouwen in voedselvoorzieningsketens?	1,5

Indicatoren

Om te meten in hoeverre supermarkten de hierboven genoemde maatregelen al nemen, gebruiken we de volgende indicatoren, gegroepeerd per maatregel. Het is wederom niet mogelijk om elke maatregel volledig te dekken met indicatoren. In specifieke gevallen hebben we hieronder de keuze van de indicator toegelicht. Algemene overwegingen voor de onderstaande indicatoren worden beschreven in het Onderzoekskader. Voor dit onderzoek houden we alleen rekening met documenten die openbaar zijn en vindbaar via de eigen website van de supermarkt.

TRANSPARANTIE EN VERANTWOORDING (HR-TA)

Toewijding respect voor mensenrechten

Toelichting

Het respecteren van mensenrechten moet een hoge prioriteit hebben binnen elke organisatie, in elke sector. In organisaties met veel werknemers, kleinschalige boeren, vrouwen en andere belanghebbenden in toeleveringsketens die meerdere landen omvatten, zoals supermarkten, is het bijzonder belangrijk om goed oog te hebben voor mensenrechten.

De Verenigde Naties (VN) publiceerden in 2011 de Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs) (VN, 2011a). Deze UNGPs werden aan het einde van een wereldwijd multi-stakeholderproces aangenomen en stellen duidelijke verwachtingen vast voor bedrijven (zoals supermarkten) om mensenrechten te respecteren, evenals richtlijnen over hoe dit te doen. De UNGPs bestaan uit een reeks principes waaraan bedrijven zich moeten houden. Door de UNGPs te volgen kunnen supermarkten ervoor zorgen dat mensenrechten worden gerespecteerd in alle landen waarin zij actief zijn of waaruit zij producten inkopen. Daarnaast kan de supermarkt de UNGPs gebruiken om te controleren dat zij haar activiteiten uitvoert met respect voor mensenrechten, en om haar voortgang te volgen.

Zie Bijlage 2 voor meer informatie over richtlijnen en internationale standaarden.

Indicator HR-TA-UNG

toezegging

Maakt de supermarkt een expliciete toezegging om de UN Guiding Principles on Business and Human Rights na te leven en rapporteert zij jaarlijks over de voortgang?

Meting en weging

Voor deze indicator onderzoeken we in de publieke documentatie van de supermarkt in welke mate de supermarkt een expliciete toezegging heeft gedaan om de UNGPs toe te passen. De toezegging moet aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De toezegging wordt gesteund door het operationeel management van de supermarkt.
- De toezegging geeft aan wie binnen het operationeel management hiervoor verantwoordelijk is.
- De toezegging erkent de verplichting van de supermarkt om mensenrechten te respecteren, zowel binnen haar eigen activiteiten en toeleveringsketens als in de activiteiten van de bedrijven waarmee zij zaken doet.

Daarnaast onderzoeken we of de supermarkt regelmatig rapporteert over de betrokkenheid van het operationeel management bij mensenrechtenrisico's, zoals vereist door de UNGP's. Hierbij zoeken we naar rapportages van het operationeel management. De rapportage moet aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De rapportage van de supermarkt is niet meer dan 24 maanden geleden geëindigd.
- Het rapport geeft inzicht in de discussies van het operationeel management over mensenrechtenrisico's in de toeleveringsketens.
- Het rapport beschrijft hoe het operationeel management het respect voor mensenrechten vaststelt.
- Het rapport vermeldt concrete acties die het operationeel management in het afgelopen jaar heeft ondernomen om mensenrechtenschendingen in de toeleveringsketens te identificeren en aan te pakken.

Weging in ranglijst

Supermarkten krijgen punten toegekend volgens onderstaande tabel.

Part of indicator	Points
Toezegging om de UNGPs te volgen	1 point
Rapportage	4 points

Tabel 1. Puntensysteem voor indicator HR-TA-UNG.

De sleutelwaarde voor deze indicator is de som van alle punten. Dit getal wordt niet geschaald; 5 punten levert een score van 100 op voor deze indicator, 0 punten een score van 0.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijst is: 1.

Due diligence

Toelichting

Een robuust due diligence-proces helpt een supermarkt om mensenrechtenschendingen in de toeleveringsketen aan te pakken. Als definitie van due diligence gebruiken we de definitie van de Verenigde Naties:

"Het nemen van adequate maatregelen om potentiële negatieve effecten op mensenrechten te identificeren, te voorkomen waar mogelijk, te beperken, daadwerkelijke effecten te herstellen en verantwoording af te leggen over hoe deze negatieve effecten worden aangepakt." (VN, 2011b).

Er zijn verschillende methoden beschikbaar om een due diligence-proces op te zetten. De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) publiceerde in 2011 richtlijnen voor multinationale ondernemingen (OESO, 2011). Deze OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen zijn aanbevelingen van overheden, waaronder de Nederlandse overheid, aan multinationale bedrijven over internationale maatschappelijke verantwoordelijkheid. Daarnaast heeft de OESO handleidingen ontwikkeld gericht op de praktische toepassing van deze richtlijnen, met hulpmiddelen voor bedrijven om om te gaan met mensenrechtenrisico's.

Zie bijlage 2 voor meer informatie over richtlijnen en internationale standaarden

Indicator HR-TA-DDP

beleid

Voert de supermarkt een due diligence-proces uit dat in lijn is met de OESO-richtlijnen en de UNGPs?

Meting en weging

We onderzoeken of de supermarkt een due diligence-proces uitvoert dat in lijn is met de OESO-richtlijnen en de UNGPs, kijkend naar publiekelijk gepubliceerde beleidsdocumenten waarin dit proces wordt beschreven. Het beleid moet aan de volgende voorwaarden voldoen:

- Het beleid verwijst expliciet naar de OESO-richtlijnen en de UNGPs en noemt deze richtlijnen als basis voor het eigen due diligence-proces.
- Het beleid beschrijft de zes stappen uit de OESO-richtlijnen die gevolgd moeten worden.
- Het beleid is van toepassing op alle toeleveringsketens.

Weging in de ranglijst

Beleidsdocumenten die aan alle voorwaarden voldoen, leveren 1 punt op. Deze sleutelwaarde wordt niet geschaald; 1 punt levert een score van 100 op voor deze indicator, 0 punten een score van 0.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijst is: 1.

Indicator HR-TA-CPM

rapportage

Laat de supermarkt zien hoe zij mensenrechtenrisico's in voedseltoeleveringsketens voorkomt, stopt en aanpakt?

Meting en weging

Hier kijken we naar openbare rapportages die aan de volgende voorwaarden voldoen:

- Het rapport van de supermarkt heeft betrekking op een periode die niet langer dan 24 maanden geleden is afgesloten.

- Het rapport geeft inzicht in de uitvoering van due diligence, inclusief een beschrijving van de genomen acties om mensenrechtenrisico's te beperken, aan te pakken en te voorkomen.
- Het rapport toont aan dat belanghebbenden en rechthebbenden, waaronder vakbonden en maatschappelijke organisaties, actief betrokken zijn geweest bij de uitvoering van het beleid. Er wordt vermeld wie betrokken zijn, hoe dit is gedaan en op welke wijze de meningen van belanghebbenden zijn meegenomen.

Weging in de ranglijst

Rapportages die aan alle voorwaarden voldoen, leveren 1 punt op. Deze sleutelwaarde wordt niet geschaald; 1 punt levert een score van 100 op voor deze indicator, 0 punten een score van 0.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijst is: 1.

Indicator HR-TA-BRS

report

Voert de supermarkt jaarlijks een brede risicoanalyse uit en publiceert deze?

Meting en weging

Hier zoeken we in openbare publicaties of de supermarkt een risicoanalyse heeft gepubliceerd die aan de volgende voorwaarden voldoet:

- De risicoanalyse bevat een onderbouwde inventarisatie van alle toeleveringsketens met een hoog risico op mensenrechtenschendingen (hoog-risico toeleveringsketens).
 - Deze inventarisatie moet de supermarkt in staat stellen om de belangrijkste risicogebieden te prioriteren voor verder onderzoek. Hiervoor kunnen de stappen 2.2 tot 2.4 uit de OESO-richtlijnen worden gevolgd.
- De prioritering van de risico's die de supermarkt zal aanpakken, is onderbouwd in lijn met de UNGP's en de OESO-richtlijnen (stappen 2.2 tot 2.4).
- De supermarkt publiceert een update van de risicoanalyse die betrekking heeft op een periode die niet langer dan 24 maanden geleden is afgesloten.

Here, we search public publications to see if the supermarket has published a risk analysis that meets the following conditions:

- The risk analysis contains a substantiated inventory of all supply chains with a high risk of human rights violations (high-risk supply chains).
 - This inventory should allow the supermarket to prioritise the most significant risk areas for further investigation. Steps 2.2 to 2.4 in the OECD Guidance can be followed for this purpose.
- The prioritisation of risks the supermarket will address is substantiated in line with the UNGPs and the OECD Guidance (steps 2.2 to 2.4).
- The supermarket publishes an update of the risk analysis, relating to a period that ended no more than 24 months ago.

Weging in de ranglijst

Publicaties die aan alle voorwaarden voldoen, leveren 1 punt op. Deze sleutelwaarde wordt niet geschaald; 1 punt levert een score van 100 op voor deze indicator, 0 punten een score van 0.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijst is: 1.

Human rights impact assessment

Toelichting

Mensenrechtelijke effectbeoordelingen (HRIA)³ zijn onderzoeksstudies om negatieve mensenrechtelijke effecten van bedrijfsactiviteiten te identificeren. Deze diepgaande beoordelingen kunnen bedrijven helpen te begrijpen waar en hoe hun activiteiten of inkoopactiviteiten schade toebrengen aan mensen, en vervolgens actieplannen op te stellen en uit te voeren om deze negatieve effecten aan te pakken (Oxfam International, 2024).

Betekenisvolle betrokkenheid⁴ van belanghebbenden is essentieel bij HRIA's. Belanghebbenden zijn hier de rechthebbenden en de organisaties die hen vertegenwoordigen. Het zijn de individuen en groepen die door bedrijfsactiviteiten worden getroffen en van wie de rechten gerespecteerd moeten worden. Belanghebbenden kunnen bijvoorbeeld formele en informele werknemers zijn, kleinschalige boeren en vrouwen in toeleveringsketens, en inheemse volkeren en gemeenschappen in de omgeving van bedrijfsfaciliteiten of -activiteiten. Supermarkten zouden deze groepen moeten betrekken bij het bepalen hoe acties te nemen om hun omstandigheden te verbeteren.

Indicator HR-TA-PIA

rapportage

Heeft de supermarkt recentelijk Human Rights Impact Assessments gepubliceerd?

Meting en weging

Hier bekijken we in openbare publicaties of de supermarkt sinds februari 2023⁵ HRIAs heeft gepubliceerd. Deze HRIAs moeten minimaal aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De HRIA behandelt alle relevante mensenrechtelijke effecten in de toeleveringsketen. De mensenrechten in de HRIA komen overeen met alle internationaal erkende mensenrechten in lijn met de UN Guiding Principles on Business and Human Rights.
- De HRIA bevat een actieplan om risico's aan te pakken. Het actieplan moet:
 - specificeren welke middelen zijn toegewezen, en
 - de rollen en verantwoordelijkheden voor de uitvoering van de voorgestelde maatregelen erbij betrekken, en
 - een tijdlijn betrekken om negatieve effecten aan te pakken, en

³ Richtlijnen zijn te vinden in de Community Based Human Rights Impact Assessment Initiative van Oxfam.

⁴ Betekenisvolle betrokkenheid verwijst naar actieve, regelmatige en constructieve communicatie met belanghebbenden, inclusief duidelijke terugkoppeling over actieplannen.

⁵ Sinds de afkapdatum van Superlist Mensenrechten Nederland: 15 februari 2023.

- laten zien hoe de supermarkt de oorzaken zal aanpakken, en
- de verwachte resultaten specificeren, en
- aangeven hoe de supermarkt de voortgang zal monitoren.
- De HRIA omvat betekenisvolle betrokkenheid van belanghebbenden tijdens alle fasen van het onderzoek. De HRIA beschrijft hoe belanghebbenden zijn betrokken:
 - Een gedetailleerde uitleg van de steekproefselectie met geslachtsverdeling, en
 - Betrekken van rechthebbenden met diverse visies, met focus op de meest kwetsbare groepen, en
 - Uitleg over hoe deelnemers uit ten minste elk van de volgende relevante groepen zijn geselecteerd:
 - Boeren in de toeleveringsketen, kleinschalige boeren of boerencoöperaties (indien relevant).
 - Werknemers (inclusief migrantenarbeiders) van boerderijen en visserijen, families van werknemers, werknemers uit andere fases van de toeleveringsketen waar relevant (bijv. in fabrieken, transport, distributiecentra en detailhandel).
 - Werknemersverenigingen, vakbonden.
 - Getroffen gemeenschappen, inclusief vrouwen, minderheden en kwetsbare groepen.
 - Maatschappelijke organisaties, vrouwenrechtenorganisaties en inheemse groepen, religieuze leiders en/of relevante religieuze organisaties.

Bonus punten

De supermarkt kan bonuspunten verdienen door minstens één HRIA per jaar te publiceren die zich richt op gendergelijkheid. Het erkent de de intersectionaliteit⁶ van de effecten. De HRIA over gendergelijkheid moet aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De HRIA identificeert elementen die de mensenrechten beïnvloeden, zoals onderliggende genderongelijkheid.
- De HRIA bevat een analyse uitgesplitst naar geslacht en erkent de intersectionaliteit van effecten.
- Transparantie over gegevensverzameling en -verwerking:
 - aandacht voor genderaspecten bij de gegevensverzameling en -verwerking, en
 - een gedetailleerde uitleg van de steekproefselectie met geslachtsverdeling en inspanningen om vrouwen individueel te spreken, en
 - hoe een genderbalans werd gehandhaafd bij de selectie van respondenten.
- Het actieplan bevat genderspecifieke aanbevelingen en geplande activiteiten die genderongelijkheid aanpakken.

⁶ Met intersectionaliteit bedoelen we de overlappende risico's op marginalisatie die verband houden met elkaar kruisende identiteitskenmerken, zoals etniciteit, gender, seksuele oriëntatie, leeftijd, huidskleur en gezondheid.

Weging in de ranglijst

Elke HRIA die sinds februari 2023 is gepubliceerd en aan alle voorwaarden voldoet, levert 1 punt op. Het publiceren van drie HRIAs levert 5 bonuspunten op. Een HRIA die speciale aandacht besteedt aan gendergelijkheid levert 1 bonuspunt op. De kernscore is de som van de basispunten en de bonuspunten. Om de score te bepalen, wordt dit getal geschaald met flexibele grenzen; de bovengrens is 10, de ondergrens is 0. Voor een uitleg van deze schaalmethode, zie het onderdeel Schalen in het Onderzoeksraamwerk.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijst is: 1.

Indicator HR-TA-RAT

rapportage

Rapporteert de supermarkt jaarlijks over de acties die genomen zijn om de geïdentificeerde mensenrechtenimpact aan te pakken?

Meting en weging

De HRIA en het actieplan bieden supermarkten hulpmiddelen om mensenrechtenrisico's aan te pakken. We onderzoeken of de supermarkt actie onderneemt en rapporteert over het aanpakken van mensenrechtenrisico's in de toeleveringsketens. De rapportage moet aan de volgende eisen voldoen:

- Het rapport beschrijft hoe de supermarkt het actieplan in de praktijk heeft uitgevoerd en welke stappen zijn genomen.
- Het rapport beschrijft welke impact het actieplan heeft gehad en welke doelen zijn behaald.
- Het rapport beschrijft welke relevante belanghebbenden de supermarkt heeft geraadpleegd over de uitvoering.
- De rapportage bestrijkt een periode die maximaal 24 maanden geleden is afgesloten, totdat een actieplan volledig is uitgevoerd.
- De rapportage dient te starten binnen een jaar na publicatie van de HRIA en het actieplan.

Weging in de ranglijst

Iedere rapportage die voldoet aan alle voorwaarden levert 1 punt op. Het kerngetal wordt geschaald met flexibele grenzen; de bovengrens is 10, de ondergrens is 0. Voor een toelichting van deze schalingsmethode, zie het onderwerp *Scaling* in het Onderzoekskader.

De weging van deze indicator in het bepalen van de ranglijst is: 1.5.

Transparantie over de toeleveringsketens

Toelichting

Voor een effectief due diligence-proces is transparantie essentieel. Naast het belang van transparantie over het proces zelf, is ook transparantie over de relaties met leveranciers belangrijk. Dit is een belangrijk instrument om actieve raadpleging van belanghebbenden te bevorderen en het vertrouwen van deze groep en het algemene publiek op te bouwen.

Maakt de supermarkt de namen en adressen van al haar leveranciers op het eerste niveau bekend?

Meting en weging

Hier kijken we naar publieke rapportages die aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De supermarkt publiceert op haar website de namen en adressen van alle leveranciers in de eerste schil van de voedselketen. De supermarkt mag ook verwijzen naar de specifieke locatie op de website van de inkooporganisatie waar deze informatie te vinden is. Bij rapportages die alleen eigen merkproducten betreffen, is de eigen merk-factor van toepassing (zie Bijlage 4).
- De supermarkt (of inkooporganisatie) werkt het overzicht minimaal jaarlijks bij en geeft duidelijk aan op welke datum de laatste update heeft plaatsgevonden.
- De supermarkt stelt dat alle eerstelijnsleveranciers zijn opgenomen in de lijst of, als de lijst niet volledig is, geeft de supermarkt aan hoeveel eerstelijnsleveranciers niet in de lijst zijn opgenomen en welke productcategorieën deze partijen leveren.

Weging in de ranglijst

Rapportages die aan alle voorwaarden voldoen, leveren 1 punt op. Deze score wordt niet geschaald; 1 punt levert een score van 100 op voor deze indicator, 0 punten een score van 0.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijst is: 1.

Maakt de supermarkt de namen en adressen van leveranciers op alle niveaus van haar risicovolle voedselcategorieën bekend?

Meting en weging

Here, we look at publicly published policies that meet the following conditions:

- De supermarkt heeft een tijdgebonden toezegging gedaan om binnen twee jaar de namen en adressen van alle leveranciers op alle niveaus van de toeleveringsketen bekend te maken voor alle primaire producten⁷ met een hoog risico.
- De supermarkt heeft de namen en adressen van alle leveranciers op alle niveaus van de toeleveringsketen voor een primair product met hoog risico openbaar gemaakt.
 - Als de lijst niet volledig is, geeft de supermarkt aan hoeveel leveranciers niet in de lijst zijn opgenomen.
- Voor dierlijke primaire producten strekt dit zich ook uit tot de laag van diervoeder.

⁷ Een primair product wordt gedefinieerd als een grondstof of primair landbouwproduct dat kan worden gekocht en verkocht, bijvoorbeeld bananen, koffie, thee, enzovoort.

- Relevante informatie moet worden gepubliceerd op de website van de supermarkt.
- Wanneer een supermarkt niet alle leveranciers heeft gepubliceerd, kunnen toch deels punten worden toegekend voor het publiceren van alle eigen merkleveranciers. In dat geval is de eigen merk-factor van toepassing (zie Bijlage 4).

Sommige voorwaarden worden geïllustreerd met voorbeelden in de tabel hieronder.

Voorwaarden	Voorbeelden	
	Onvoldoende	Voldoende
De supermarkt heeft de namen en adressen openbaar gemaakt van alle leveranciers op alle niveaus van een toeleveringsketen in een hoog-risico primair product.	De supermarkt publiceert alle leveranciers in de eerste lijn van alle koffie.	De supermarkt publiceert alle koffie leveranciers op alle lagen van de toeleveringsketens.
Relevante informatie moet worden gepubliceerd op de website van de supermarkt.	De informatie is alleen beschikbaar via productverpakkingen.	De informatie is gepubliceerd op de eigen website van de supermarkt.

Tabel 2. Voorbeeld van beleidsdocumenten die wel of niet voldoen aan de voorwaarden van HR-TA-HRS.

Weging in de ranglijst

Een toezegging levert 1 punt op. Elk primair product waarvan de leveranciers bekend zijn, levert 1 punt op. Het bekendmaken van leveranciers in vijf primaire producten levert 3 bonuspunten op. De kernscore is de som van de basispunten en de bonuspunten. Om de uiteindelijke score te bepalen, wordt dit getal geschaald met flexibele grenzen; de bovengrens is 10, de ondergrens is 0. Voor een uitleg van deze schaalmethode, zie het onderdeel *schalen* in het Onderzoekskader.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijst is: 1,5.

Inkooppraktijk en mensenrechtenbeleid

Toelichting

Het vertalen van het mensenrechtenbeleid van supermarkten naar hun inkooppraktijken is belangrijk om ervoor te zorgen dat alle relevante beleidsmaatregelen op elkaar zijn afgestemd. Inkooppraktijken beïnvloeden in hoeverre mensenrechten in toeleveringsketens worden gerespecteerd. Inkooppraktijken omvatten afspraken over verschillende aspecten, zoals prijsafspraken, leveringsvoorwaarden, productieomstandigheden en kwaliteitseisen. Regels om deze afspraken eerlijk te maken zijn vastgelegd in zowel wettelijke als vrijwillige internationale standaarden.

Wettelijk is er de Europese UTP-richtlijn⁸, die in Nederland is omgezet in de Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken. Een vrijwillige standaard is de Ethical Trading Initiative (ETI) Guide to Buying Responsibly.

Zie Bijlage 2 voor meer informatie over richtlijnen en internationale standaarden.

Indicator HR-TA-UTP

beleid

Laat het bedrijf zien hoe het oneerlijke handelspraktijken uitsluit?

Meting en Weging

We onderzoeken of de supermarkt aantoont hoe zij oneerlijke handelspraktijken⁹ uitsluit. Hiervoor kijken we naar publiek gepubliceerde beleidsdocumenten die aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De supermarkt beschrijft hoe zij elk van de praktijken uit de Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken vermijdt. De supermarkt beschrijft afspraken met leveranciers die gericht zijn op het elimineren van de praktijken uit de Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken.
- De supermarkt legt publiekelijk uit hoe zij voldoet aan de minimumeisen van de Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken.

Een van deze voorwaarden wordt toegelicht met voorbeelden in de onderstaande tabel.

Voorwaarden	Voorbeelden	
	Onvoldoende	Voldoende
De supermarkt legt uit hoe een oneerlijke handelspraktijk wordt vermeden.	<i>"Wij zetten ons in om oneerlijke handelspraktijken uit te bannen in lijn met EU-richtlijn 2019/633."</i>	Publicatie van standaardcontractvoorwaarden die overeenstemming aantonen, of een toelichting op de contractvoorwaarden van het bedrijf met betrekking tot oneerlijke handelspraktijken, zoals betalingstermijnen (30/60 dagen), annuleringsvoorwaarden, enzovoort.

Tabel 3. Voorbeeld van beleidsmaatregelen die wel of niet voldoen aan de voorwaarden van HR-TA-UTP.

Weging in de ranglijst

Beleidsmaatregelen die aan alle voorwaarden voldoen, leveren 1 punt op. Deze score wordt niet geschaald; 1 punt levert een score van 100 voor deze indicator, 0 punten levert een score van 0.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijst is: 1.

⁸ UTP: unfair trading practice (oneerlijke handelpraktijk)

⁹ We definiëren oneerlijke handelspraktijken in lijn met de ETI's Guide to Buying Responsibly.

Voert de supermarkt proactief eerlijke handelspraktijken door?

Meting en weging

We onderzoeken of een supermarkt laat zien hoe zij eerlijke inkooppraktijken toepast volgens de ETI Guide to Buying Responsibly. Daarbij zoeken we naar eerlijke inkoopbeleid in publieke publicaties die ten minste de volgende praktijken bevatten:

- De supermarkt onderhandelt nooit over een prijs die lager is dan de productiekosten. Dit omvat minimaal het betalen van een leefbaar loon/inkomen en de kosten die gepaard gaan met de productie.
- De supermarkt ondersteunt leveranciers bij het implementeren van arbeidsnormen en mensenrechten zoals beschreven in een Supplier Code of Conduct. Deze ondersteuning bestaat uit materiële en praktische hulp, zoals financiering en training.
- De supermarkt onderhoudt langdurige en stabiele inkooprelaties met de kleinschalige boeren van wie zij koopt. De supermarkt publiceert de doelstellingen rondom de duur en omvang van deze relaties, onderzoekt de duur en omvang van de huidige relaties, zorgt dat deze in lijn zijn met de doelstellingen en rapporteert over dit proces.
- Bij het plaatsen van bestellingen hanteert de supermarkt levertijden die niet leiden tot overmatige werktijden of uitbesteding.
- De supermarkt voorkomt annuleringen of wijzigingen van bestellingen op het laatste moment door te focussen op stabiele en voorspelbare ordervolumes.
- De supermarkt houdt bij de selectie van leveranciers actief rekening met arbeidsomstandigheden en mensenrechten en vermijdt het beëindigen van een leveranciersrelatie uitsluitend op basis van prijs of kwaliteit.
- Voor beleidsmaatregelen die alleen betrekking hebben op eigen merkproducten geldt de eigen merkfactor (zie Bijlage 4).

Een van de voorwaarden wordt geïllustreerd met voorbeelden in de onderstaande tabel.

Voorwaarden	Voorbeelden	
	Onvoldoende	Voldoende
Ondersteuning van leveranciers bij de implementatie van arbeidsnormen.	Leveranciers verplichten een Leveranciersgedragscode te ondertekenen.	Beschrijven en rapporteren hoe de supermarkt leveranciers ondersteunt bij het implementeren van arbeidsnormen, zoals beschreven in een Leveranciersgedragscode, bijvoorbeeld door financiële ondersteuning of training te bieden.

Tabel 4. Voorbeeld van beleid dat wel of niet voldoet aan de voorwaarden van HR-TA-FTP.

Bonuspunten

Een supermarkt kan bonuspunten verdienen door voorbeelden van eerlijke inkooppraktijken te publiceren voor hoog-risico primaire producten. Elk voorbeeld levert 1 punt op.

Weging in de ranglijst

Beleidsmaatregelen die aan alle voorwaarden voldoen, leveren 5 punten op.

De kernscore is de som van de basispunten en de bonuspunten.

Om de uiteindelijke score te bepalen, wordt deze kernscore geschaald met flexibele grenzen: bovengrens 10, ondergrens 0. Voor een toelichting op deze schaalmethode, zie het onderwerp Schaalverdeling in het Onderzoekskader.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijst is: 1.

Indicator HR-TA-ROP

rapportage

Draagt het inkoopbeleid van de supermarkt actief bij aan een herverdeling van macht in de keten ten gunste van rechthouders en het milieu?

Meting en weging

We onderzoeken of een supermarkt inkooppraktijken hanteert die actief bijdragen aan een herverdeling van macht in de toeleveringsketen ten gunste van rechthouders. Zinnvolle betrokkenheid van belanghebbenden (Meaningful Stakeholder Engagement, MSE) is een cruciaal onderdeel van mensenrechten due diligence en vormt de eerste stap naar een herverdeling van macht.

Belanghebbenden zijn met name degenen die direct betrokken zijn en rechthouders, zoals vakbonden, lokale maatschappelijke organisaties en boerencoöperaties. MSE is gebaseerd op een gelijkwaardige, legitieme, toegankelijke, veilige en respectvolle dialoog die leidt tot concrete acties om de omstandigheden van werknemers, boeren en gemeenschappen te verbeteren. Wij kijken naar publieke toezeggingen of rapporten die aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De supermarkt beschrijft precies wat zij doet om macht te herverdelen door uit te leggen welke rol zinnvolle betrokkenheid van belanghebbenden speelt en hoe belanghebbenden worden betrokken.
- De supermarkt beschrijft:
 - Met welke belanghebbenden wordt samengewerkt (zoals vakbonden, boerencoöperaties of vrouwenorganisaties), en
 - Hoe vrouwen hierbij worden betrokken, en
 - Welke stappen in samenwerking met relevante belanghebbenden worden genomen om een eerlijkere machtsverdeling te bereiken.
- Het document beschrijft toezeggingen voor de nabije toekomst en/of acties die minder dan twee jaar geleden zijn ondernomen.

Sommige voorwaarden worden geïllustreerd met voorbeelden in de onderstaande tabel.

Voorwaarden	Voorbeelden	
	Onvoldoende	Voldoende
The supermarket describes exactly what it does to redistribute power and put people and the environment first, door de rol van betekenisvolle betrekking van belanghebbenden uit te leggen en hoe belanghebbenden worden betrokken.	Toezeggingen over leefbaar inkomen zonder toe te lichten hoe dit bijdraagt aan een stakeholder-gerichte herverdeling van macht.	<i>“Wij zijn ons ervan bewust dat ons huidige bedrijfsmodel werknemers en kleinschalige boeren in onze toeleveringsketens nauwelijks machtigt. Daarom analyseren wij ons bedrijfsmodel, te beginnen met grondstof Z. Hiertoe organiseren wij twee rondetafelsessies met belanghebbende organisaties A en B, rond het thema machtsverdeling. Uiterlijk in 2025 zullen wij over de resultaten rapporteren.”</i>
De supermarkt legt uit welke stappen worden ondernomen in samenwerking met relevante stakeholders om tot een eerlijkere verdeling van macht te komen.	Actieplannen om de macht van kleinschalige boeren te vergroten zonder concrete doelstellingen, of waarbij boeren zelf geen actieve, gelijkwaardige rol spelen in de uitvoering van deze activiteiten.	<i>“Voor een gezonde en eerlijke waardeketen is het essentieel om de macht in de toeleveringsketen beter te verdelen, ten gunste van de belanghebbenden. Op basis van twee rondetafelsessies met belanghebbende organisaties A en B hebben wij besloten onze toeleveringsketen voor grondstof Z te herstructureren. Voor al onze Z-producten starten wij een langdurige samenwerking met boerencoöperaties X en Y, zodat zij beter hun rechten en de belangen van de boeren die zij vertegenwoordigen kunnen verdedigen. Daarnaast zorgen wij voor gelijkwaardige onderhandelingen met vakbonden W en V over loonstijgingen en verbeterde arbeidsomstandigheden</i>

Tabel 5. Voorbeelden van beleid dat wel of niet voldoet aan de voorwaarden van HR-TA-ROP

Weging in de ranglijst

Elke toeleveringsketen waarin de supermarkt zinvolle betrokkenheid van belanghebbenden kan aantonen, levert 1 punt op. Drie toeleveringsketens die aan de criteria voldoen, leveren 5 bonuspunten op. Het kerngetal is de som van alle punten.

Om de score te bepalen, wordt dit kerngetal geschaald met flexibele grenzen; de bovengrens is 10, de ondergrens is 0. Voor een toelichting op deze schaalmethode, zie het onderdeel *Scaling* in het Onderzoeksraamwerk.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijsten bedraagt: 1,5.

Toegang tot een klachtenmechanisme

Toelichting

Om negatieve effecten in toeleveringsketens aan te pakken, moeten supermarkten weten wanneer er iets misgaat. Werknemers, kleinschalige boeren, vrouwen en gemeenschappen van wie de rechten niet worden gerespecteerd, moeten dit kunnen melden. Een klachtenmechanisme helpt de supermarkt om problemen te identificeren, zodat de supermarkt actie kan ondernemen om negatieve effecten te stoppen en kan bijdragen aan herstel en compensatie. Dit klachtenmechanisme moet toegankelijk zijn voor alle mogelijk benadeelde rechtenhouders, waaronder werknemers en kleinschalige boeren, op alle niveaus van haar toeleveringsketens.

De supermarkt kan een klachtenmechanisme zelf organiseren, in samenwerking met andere bedrijven (bijvoorbeeld via een brancheorganisatie), of door een derde partij die door de supermarkt wordt ondersteund (zoals een vakbond). Dit kan één centraal klachtenmechanisme zijn waar iedereen terecht kan, of verschillende mechanismen voor verschillende toeleveringsketens.

Zie Bijlage 2 voor meer informatie over richtlijnen en internationale standaarden.

Indicator HR-TA-AGM

beleid

Heeft de supermarkt een publiek beleid en tijdsgebonden plan voor het garanderen dat rechtenhouders in al haar risicovolle ketens toegang hebben tot effectieve klachtenmechanismen en herstel?

Meting en weging

We beoordelen of de supermarkt publiekelijk beleid heeft gepubliceerd waarin wordt vastgelegd dat potentieel benadeelde rechtenhouders in alle risicovolle toeleveringsketens toegang hebben tot een klachtenmechanisme. Daarbij kijken we of het beleid voldoet aan de volgende voorwaarden:

- Het beleid beschrijft hoe werknemers en kleinschalige boeren in alle risicovolle ketens klachten kunnen indienen, of:
- Voor risicovolle ketens waar nog geen klachtenmechanisme is georganiseerd, beschrijft het beleid welke stappen de supermarkt zal nemen om dit binnen twee jaar te realiseren.
- Alle potentieel benadeelde rechtenhouders in alle risicovolle ketens hebben toegang tot een klachtenmechanisme.
- De klachtenmechanismen voldoen aan de vereisten zoals vastgelegd in de UN Guiding Principles (UNGP's):

- Legitiem: het mechanisme geniet vertrouwen van de doelgroep en waarborgt een eerlijke klachtenafhandeling.
- Toegankelijk: het mechanisme is bekend bij de doelgroep en er wordt passende ondersteuning geboden aan wie toegang drempels ervaart.
- Voorspelbaar: het mechanisme heeft een duidelijk en bekend proces met tijdschema, transparantie over uitkomsten en vervolgstappen.
- Gelijkwaardig: klagers hebben redelijke toegang tot informatie, advies en expertise om het proces eerlijk en met respect te doorlopen.
- Transparant: klagers worden op de hoogte gehouden van de voortgang; er is voldoende informatie over het functioneren van het mechanisme beschikbaar om vertrouwen te wekken en het algemeen belang te dienen.

Weging in de ranglijst

Een tijdgebonden commitment levert 1 punt op. Een supermarkt die reeds klachtenmechanismen heeft gerealiseerd die aan alle voorwaarden voldoen, krijgt 3 punten. Deze score wordt niet geschaald: 4 punten levert een score van 100, 0 punten levert een score van 0.

De weging van deze indicator in de ranglijst is: 1,5.

Indicator HR-TA-IGM

rapportage

Rapporteert de supermarkt publiekelijk over de voortgang van de implementatie van het klachtenmechanisme, inclusief maatregelen om drempels voor toegang weg te nemen?

Meting en weging

Bij deze beoordeling kijken we naar publiekelijk gepubliceerde rapportages die voldoen aan de volgende voorwaarden:

- De supermarkt evalueert het functioneren van klachtenmechanismen voor alle risicovolle toeleveringsketens en publiceert de resultaten hiervan.
- Wanneer verschillende groepen potentieel benadeelde rechtenhouders toegang hebben tot het klachtenmechanisme en zij obstakels ondervinden, pakt de supermarkt deze obstakels aan en identificeert oplossingen.
- De supermarkt besteedt bijzondere aandacht aan de barrières die vrouwen ervaren binnen deze verschillende groepen van werknemers en kleinschalige boeren.
- De supermarkt rapporteert jaarlijks over de effectiviteit van haar klachtenmechanisme(n), inclusief:
 - Het aantal ontvangen klachten, uitgesplitst per categorie (bijv. mensenrechten, milieu, corruptie, etc.) en welke opvolgacties zijn ondernomen.
 - Een toelichting die aantoont dat de supermarkt weet in hoeverre mensen met klachten het mechanisme vertrouwen en daadwerkelijk gebruiken.
 - Een kader waarin wordt uitgelegd hoe de supermarkt het klachtenproces en de effectiviteit van de uitkomsten beoordeelt.

- Een analyse van trends en patronen in het rapportagejaar met betrekking tot zorgen of klachten, uitkomsten met betrekking tot belangrijke kwesties en geleerde lessen.
 - Voorbeelden van klachten over urgente problemen in de verslagperiode (indien van toepassing)
- Rapportage over een periode die niet langer dan 24 maanden geleden is geëindigd, waarin wordt aangetoond dat de supermarkt bijdraagt aan tijdige herstelmaatregelen wanneer klachten gegrond blijken.

Sommige voorwaarden worden geïllustreerd met voorbeelden in de onderstaande tabel.

Voorwaarden	Voorbeelden	
	Onvoldoende	Voldoetnde
De supermarkt heeft een risicoanalyse gepubliceerd voor klachtenmechanismen in alle risicovolle toeleveringsketens	De supermarkt benoemt standaardproblemen die zich voordoen bij klachtenmechanismen.	De risicoanalyse bekijkt fundamentele belemmeringen voor toegang tot of vertrouwen in klachtenmechanismen, of doelgroepen die extra barrières ervaren (zoals vrouwen, migranten), met waar nodig aandacht voor specifieke obstakels in bepaalde ketens.
De supermarkt besteedt specifieke aandacht aan de obstakels die vrouwen ervaren.	Vrouwen worden niet specifiek genoemd in het klachtenmechanisme.	Er is een evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen binnen het mechanisme.
		De supermarkt houdt in haar onderzoek rekening met genderverhoudingen.
		De supermarkt houdt rekening met een hoger percentage laaggeletterdheid onder vrouwen.

Tabel 6. Voorbeelden van beleid dat wel of niet voldoet aan de voorwaarden van HR-TA-IGM

Weging in de ranglijst

Beleid dat aan alle voorwaarden voldoet, levert 1 punt op.

Deze kernwaarde wordt niet geschaald; 1 punt geeft een score van 100 voor deze indicator, 0 punten is een score van 0.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijst: 1.

Arbeiders (HR-WO)

Arbeidsnormen respecteren

Toelichting

Een due diligence-proces is erop gericht ervoor te zorgen dat supermarkten hun leveranciers en zakelijke relaties ondersteunen bij het voorkomen en verminderen van negatieve effecten of risico's. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren door: trainingen, het verbeteren van faciliteiten, het versterken van hun managementsystemen, en continue verbetering stimuleren.

Indicator HR-WO-SSR

beleid

Ondersteunt de supermarkt haar leveranciers om respect voor mensenrechten en arbeidsnormen mogelijk te maken?

Meting en weging

Wij onderzoeken of een supermarkt leveranciers ondersteunt bij het naleven van mensenrechten en arbeidsnormen. Dit kan onder andere bestaan uit programma's of financiële steun voor trainingen aan leveranciers en werknemers over mensenrechten en/of arbeidsrechten, of het faciliteren van toegang tot vakbonden. Hier kijken we naar openbaar gepubliceerde rapportages die aan de volgende voorwaarden voldoen:

- Voor elk producttype legt de supermarkt uit hoe zij leveranciers ondersteunt bij het implementeren van respect voor mensenrechten en arbeidsnormen.
- De supermarkt stelt deze ondersteuning beschikbaar voor het volledige producttype. Voor beleid dat alleen betrekking heeft op huismerkproducten geldt de huismerkfactor (zie Bijlage 4).

Deze voorwaarden worden geïllustreerd met voorbeelden in de onderstaande tabel.

Voorwaarden	Voorbeelden	
	Onvoldoende	Voldoende
Voor elk primair product legt de supermarkt uit hoe zij leveranciers ondersteunt bij het implementeren van respect voor mensenrechten en arbeidsrechten.	De supermarkt vereist via een Gedragscode voor Leveranciers dat leveranciers voldoen aan normen op het gebied van gezondheid en veiligheid op de werkplek, maar beschrijft niet welke acties de supermarkt onderneemt om leveranciers te ondersteunen bij de implementatie van deze normen indien nodig.	De supermarkt beschrijft de aanpak van ondersteunende maatregelen die leveranciers helpen de gezondheid en veiligheid van werknemers in fabrieken en van landarbeiders te verbeteren en te beschermen, bijvoorbeeld via financiële steun, training en actieve monitoring.
De supermarkt stelt deze ondersteuning beschikbaar	De supermarkt biedt ondersteuning aan leveranciers en producenten	De supermarkt biedt ondersteuning aan leveranciers en producten

voor het volledige primaire product.	van mango's in Brazilië, maar niet aan leveranciers en producenten in de andere landen waar de supermarkt mango's inkoopt.	uit alle landen waar mango's worden ingekocht. Als alle mango's uit één land worden ingekocht, is dat voldoende. Als de mango's uit meerdere landen komen, dan gaat het om de leveranciers in al die landen.
--------------------------------------	--	--

Tabel 7. Voorbeeld van beleid dat wel of niet voldoet aan de voorwaarden van HR-WO-SSR.

Weging in de ranglijst

Voor elk hoog-risico primair product waarvoor ondersteuning beschikbaar is, wordt 1 punt toegekend. Het beschikbaar stellen van ondersteuning voor drie hoog-risico primaire producten levert 5 bonuspunten op. De kernscore is de som van de basispunten en de bonuspunten.

Deze kernscore heeft dus in theorie geen bovengrens. Om de uiteindelijke score te bepalen, wordt deze kernscore geschaald met flexibele grenzen; de bovengrens is 10, de ondergrens is 0. Voor een uitleg van deze schaalmethode, zie het onderwerp *Scaling* in het Onderzoekskader.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijsten is: 1.

Indicator HR-WO-PIS

rapportage

Stimuleert de supermarkt leveranciers op positieve wijze die voortdurende verbeteringen laten zien in arbeidsomstandigheden?

Meting en weging

Here, we are looking at public reporting that meets the following conditions:

- Het rapport bevat voorbeelden van voortdurende verbeteringen in arbeidsomstandigheden en arbeidsnormen in toeleveringsketens, gebaseerd op dialoog, samenwerking en vertrouwen tussen de supermarkt en haar leverancier(s).
- De supermarkt ondersteunt en beloont leveranciers die vooruitgang laten zien. Voorbeelden van manieren waarop dit kan gebeuren zijn:
 - gezamenlijke bedrijfsplannen / langetermijncontracten waarin wederzijdse verwachtingen over het verbeteren van arbeidsnormen zijn opgenomen, of
 - afspraken om een verhoging naar een leefbaar loon (grotendeels) te absorberen, of
 - prijspremies die bijdragen aan verdere verbetering van arbeidsomstandigheden, of
 - voorkeursinkoop, gunstigere levertijden, grotere ordervolumes en gunstigere betalingsvoorwaarden, of
 - de supermarkt draagt bij aan oplossingen tijdens piekperiodes en wanneer leveranciers met problemen kampen.
- De supermarkt laat zien hoe deze beloningen bijdragen aan betere arbeidsomstandigheden en rapporteert over de geboekte voortgang.

Deze voorwaarden worden geïllustreerd met voorbeelden in de onderstaande tabel.

Voorwaarden	Voorbeelden	
	Onvoldoende	Voldoende
Het rapport bevat voorbeelden van voortdurende verbeteringen.	Rapporteer over een eenmalig initiatief met een leverancier.	De supermarkt rapporteert over de langetermijnverbetering die zij samen met leveranciers realiseert, reflecteert op de genomen stappen en de stappen die nog zullen worden genomen.
De supermarkt belooft leveranciers die vooruitgang laten zien.	De supermarkt vraagt leveranciers om voortdurende verbetering via een Supplier Code of Conduct, maar legt dit op als een vereiste zonder ondersteuning of beloning.	De supermarkt sluit een langetermijncontract met een leverancier die een bewezen inzet voor voortdurende verbetering van arbeidsomstandigheden heeft.
De supermarkt toont aan hoe deze beloningen bijdragen aan betere arbeidsomstandigheden en rapporteert over de voortgang.	Rapporteer over het gebruik van een Leveranciersscorekaart of KPI's zonder te publiceren hoe deze bijdragen aan verbeteringen in arbeidsomstandigheden.	De supermarkt rapporteert over de verwachte verbeteringen van leveranciers op het gebied van arbeidsomstandigheden en rapporteert jaarlijks over de ondersteuning en beloningen voor leveranciers die zich inzetten op deze punten.

Tabel 8. Voorbeeld van beleid dat wel of niet voldoet aan de voorwaarden van HR-WO-PIS.

Weging in de ranglijst

Elk voorbeeld dat aan de voorwaarden voldoet, levert 1 punt op. Het kerngetal voor deze indicator is de som van alle punten, met maximaal 5 punten. Dit getal wordt niet geschaald; 5 punten geven een score van 100 op deze indicator, 0 punten levert een score van 0.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijsten is: 1,5.

Indicator HR-WO-ESI

Toezegging

Toont de supermarkt aan dat zij leveranciers betreft tot verbetering wanneer uitbuiting aan het licht komt, zonder een 'cut and run'-benadering?

Meting en weging

We onderzoeken of een supermarkt een openbare verklaring aflegt om leveranciers niet onmiddellijk te laten vallen wanneer uitbuiting van werknemers wordt vastgesteld, en of de supermarkt tevens aantoont hoe zij leveranciers ondersteunt. Hierbij kijken we in publieke publicaties of de supermarkt:

- een openbare verklaring heeft gepubliceerd om leveranciers niet meteen te laten vallen wanneer arbeidsrechten zijn geschonden, maar eerst zal proberen de situatie te verbeteren, en

- aan toont dat zij leveranciers en andere zakelijke relaties ondersteunt bij het verbeteren van arbeidsomstandigheden, bijvoorbeeld door training, het verbeteren van faciliteiten en het versterken van hun managementsystemen.

Weging in de ranglijst

Elke voldane voorwaarde levert 1 punt op. De kernscore is de som van alle punten. Deze kernscore wordt niet geschaald; 2 punten levert een score van 100 op voor deze indicator, 0 punten een score van 0.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijsten is: 1.

Living wage

Toelichting

Veel landen hebben een wettelijk minimumloon. Dit minimumloon is echter vaak niet voldoende om in de basisbehoeften van werknemers te voorzien. Daarom spreken we van een leefbaar loon als minimumnorm voor werknemers in toeleveringsketens: het inkomen dat werknemers zouden moeten verdienen om een fatsoenlijke levensstandaard voor zichzelf en hun gezinnen te bereiken.

Supermarkten moeten ervoor zorgen dat iedereen die werkzaam is in de toeleveringsketen een leefbaar loon ontvangt. Het is belangrijk dat vakbonden betrokken worden bij de stappen die op dit gebied worden genomen.

Indicator HR-WO-LWG

Toezegging

Heeft de supermarkt zich gecommitteerd aan het dichten van de kloof tot een leefbaar loon?

Meting en weging

Hier kijken we naar publiekelijk gepubliceerde beleidslijnen die aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De supermarkt erkent publiekelijk dat het wettelijke minimumloon vaak niet voldoende is om werknemers en hun gezinnen in staat te stellen hun basis levensonderhoud te betalen en om noodsituaties het hoofd te bieden.
- De supermarkt zet zich in om samen te werken met werknemers, vakbonden (indien aanwezig) en/of maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden om:
 - leefbaar loon benchmarks te ontwikkelen (indien deze nog niet bestaan), en
 - voorbeelden binnen haar toeleveringsketens te publiceren van de kloof tussen de gangbare lonen en leefbaar loon benchmarks.
- De supermarkt zal binnen twee jaar rapporteren over de acties die zij op dit gebied onderneemt.

Weging in de ranglijst

Elke voldane voorwaarde per primair product levert 1 punt op. Een algemene toezegging voor alle toeleveringsketens levert 5 punten op. De kernscore is de som

van alle punten. Deze score wordt niet geschaald; 5 punten levert een score van 100 op voor deze indicator, 0 punten een score van 0.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijsten is: 1.

Indicator HR-WO-ACG

beleid

Laat de supermarkt zien welke acties zij heeft ondernomen om de kloof tot een leefbaar loon te dichten en rapporteert zij over de voortgang in haar voedselvoorzieningsketens?

Meting en weging

Hier kijken we naar publieke rapportages die aan de volgende voorwaarden voldoen:

- Voor elk primair product publiceert de supermarkt tijdgebonden, uitgebreide acties die vooruitgang op het gebied van leefbaar loon aantonen.
 - Voor beleid dat alleen betrekking heeft op huismerken, geldt de huismerkenfactor (zie Bijlage 4).
- De supermarkt publiceert hoe werknemers, vakbonden (indien aanwezig) en/of maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden betrokken zijn.

Weging in de ranglijst

Elk primaire levert 1 punt op. Een supermarkt met drie primaire producten met rapportage over acties, ontvangt 5 bonuspunten. Het kerngetal voor deze indicator is de som van alle punten. Dit betekent dat deze kernscore in theorie geen bovengrens heeft. Om de score te bepalen, schalen we deze kernscore met flexibele grenzen: de bovengrens is 10 punten, de ondergrens is 0 punten. Voor een uitleg van deze schaalmethode, zie het onderwerp *Scaling* in het Onderzoekskader.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijsten is: 2

BOEREN (HR-FA)

Eerlijke overeenkomsten

Toelichting

Supermarkten overal kunnen eerlijke, transparante, stabiele en lange termijn overeenkomsten sluiten met kleinschalige boeren. Daarnaast kunnen supermarkten hun leveranciers ondersteunen om hetzelfde te doen.

Indicator HR-FA-CFS

Toezegging

Heeft de supermarkt zich gecommitteerd aan eerlijke, transparante, stabiele en langdurige inkoop van kleinschalige boeren?

Meting en weging

We onderzoeken of een supermarkt zich heeft gecommitteerd aan het waarborgen van een eerlijke, transparante, stabiele en langetermijn inkooprelatie (ketenrelatie) met kleinschalige voedselproducenten. Hierbij kijken we naar publiekelijk gepubliceerde beleidslijnen die aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De supermarkt doet een bedrijfsbrede, tijdgebonden toezegging om eerlijke, transparante, stabiele en langetermijninkoop in alle toeleveringsketens¹⁰ van kleinschalige boeren te garanderen. Dit omvat minstens:
 - Langetermijnovereenkomsten met kleinschalige boeren en/of boerencoöperaties met stabiele en zekere ordervolumes.
 - Eerlijke prijzen die kleinschalige boeren in staat stellen ten minste een leefbaar inkomen te behalen en de productiekosten te dekken.

Bedrijfsbrede beleidslijnen die aan de volgende voorwaarde voldoen, leveren in totaal maximaal 1 extra punt op:

- Contracten bevatten waarborgen die boeren beschermen tegen onvoorziene (externe) omstandigheden, zoals mislukte oogsten, oorlog of stijgende inflatie of kosten, waarbij er een risicoverdeling is tussen de supermarkt en de boer voor risico's die de boer niet alleen kan dragen.

Een van de voorwaarden wordt geïllustreerd met voorbeelden in de onderstaande tabel.

Voorwaarden	Voorbeelden	
	Onvoldoende	Voldoende
Bedrijfsbrede toezegging om eerlijke, transparante, stabiele en lange termijn leveringen aan kleinschalige	Algemene beschrijving van het belang van een goede relatie met kleinschalige boeren zonder specifieke toezeggingen.	"We verbinden ons tot het hanteren van eerlijke en transparante inkooppraktijken die ervoor zorgen dat kleinschalige boeren een eerlijke prijs voor

¹⁰ Eerlijke, transparante, stabiele en langetermijninkoop verwijst naar praktijken die kleinschalige boeren in staat stellen zelfbeschikking te nemen over hun leven, hun bedrijf en hun gemeenschap via handel.

voedselproducenten te waarborgen.		<i>hun producten ontvangen, waarmee zij ten minste een leefbaar inkomen kunnen verdienen. Daarom sluiten wij langetermijncontracten van minimaal X jaar met boerencoöperaties, waarbij wij een leefbaar loon-premie bovenop de marktprijs betalen. We doen dit in alle ketens, te beginnen met die waar kleinschalige boeren een aanzienlijk deel van de productie leveren."</i>
-----------------------------------	--	--

Tabel 13. Voorbeeld van beleid dat wel of niet voldoet aan de voorwaarden van HR-FA-CFS.

Weging in de ranglijst

Beleidslijnen die aan alle voorwaarden voldoen, leveren 1 punt op. Deze kernscore wordt niet geschaald; 1 punt levert een score van 100 op voor deze indicator, 0 punten een score van 0.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijsten is: 1.

Indicator HR-FA-SES

rapportage

Toont de supermarkt aan hoe haar inkooppraktijken leveranciers stimuleren om eerlijke, transparante, stabiele en langdurige deals te sluiten met kleinschalige boeren?

Meting en weging

We onderzoeken of de supermarkt haar leveranciers ondersteunt bij het aangaan van eerlijke, transparante, stabiele en lange termijn overeenkomsten met kleinschalige boeren. Hiervoor kijken we naar publiekelijk gepubliceerde beleidslijnen die aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De supermarkt toont aan hoe zij eerlijke, transparante, stabiele en lange termijn inkoop¹¹ van kleinschalige boeren waarborgt, onder andere door leveranciers te ondersteunen en aan te moedigen om dit te realiseren. Dit omvat ten minste:
 - Lange termijn overeenkomsten met kleinschalige boeren en/of boerencoöperaties met stabiele en zekere order volumes.
 - Eerlijke prijzen die kleinschalige boeren in staat stellen ten minste een leefbaar inkomen te behalen en de productiekosten te dekken.
- De supermarkt geeft recente voorbeelden (maximaal twee jaar oud) van geïmplementeerd beleid binnen hoogrisico toeleveringsketens.

Een van de voorwaarden wordt geïllustreerd met voorbeelden in de onderstaande tabel.

¹¹ Eerlijke, transparante, stabiele en langetermijninkoop verwijst naar praktijken die kleinschalige boeren in staat stellen zelfbeschikking te nemen over hun leven, hun bedrijf en hun gemeenschap via handel.

Voorwaarden	Voorbeelden	
	Onvoldoende	Voldoende
Initiatieven die leveranciers ondersteunen bij het aangaan van eerlijke, transparante, stabiele en langetermijnovereenkomsten met kleinschalige boeren	De supermarkt is lid van multi stakeholder-initiatieven (MSI's). (Toont niet per se een actieve rol aan)	Projecten (al dan niet in samenwerking met derden) die met leveranciers werken aan het sluiten van eerlijke overeenkomsten met kleinschalige boeren, waarbij minimaal sprake is van lange termijn overeenkomsten, en eerlijke prijzen die ten minste een leefbaar inkomen en de productiekosten dekken.
	Inkoop van Fairtrade-producten ¹² zonder actieve samenwerking met leveranciers, boerencoöperaties, maatschappelijke organisaties en/of andere belanghebbenden.	Actief inkoopbeleid in samenwerking met ketenpartners om langetermijnovereenkomsten met eerlijke prijzen af te sluiten met kleinschalige boeren (coöperaties).

Tabel 14. Voorbeeld van beleid dat wel of niet voldoet aan de voorwaarden van HR-FA-SES.

Weging in de ranglijst

Elk voorbeeld van een hoogrisico-toeleveringsketen dat aan alle voorwaarden voldoet, levert 1 punt op. Drie voorbeelden leveren 5 bonuspunten op. In theorie heeft deze kernscore geen bovengrens. Om de score te bepalen, schalen we het kerngetal met flexibele grenzen: de bovengrens is 10 punten, de ondergrens is 0 punten. Voor een uitleg van deze schaalmethode, zie het onderwerp Schaling in het Onderzoekskader.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijsten is: 1,5.

Leefbaar inkomen

Toelichting

Kleinschalige boeren zijn zelfstandige ondernemers en worden niet beschermd door een wettelijk minimumloon. Daarom spreken we van een leefbaar inkomen als minimumnorm voor kleinschalige boeren in toeleveringsketens: het inkomen dat kleinschalige boeren zouden moeten verdienen om een fatsoenlijke levensstandaard voor zichzelf en hun gezinnen te bereiken. Bovendien moet hun inkomen hen in staat stellen een buffer op te bouwen tegen tegenslagen en de noodzakelijke investeringen te doen om hun productie toekomstbestendig en duurzaam te maken. Supermarkten moeten ervoor zorgen dat iedereen in de toeleveringsketen ten minste een leefbaar inkomen ontvangt.

¹² Zie Bijlage 3 voor meer informatie over de rol van certificering.

Heeft de supermarkt zich gecommitteerd aan het dichtten van de leefbare inkomenskloof voor kleinschalige boeren?

Meting en weging

Hier kijken we naar publiekelijk gepubliceerde beleidslijnen die aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De supermarkt erkent publiekelijk dat kleinschalige boeren vaak niet genoeg verdienen om hun basislevensonderhoud en noodsituaties te kunnen bekostigen.
- De supermarkt zet zich in om samen met belanghebbenden te werken aan het realiseren van een leefbaar inkomen. Tot de belanghebbenden behoren kleinschalige boeren, boerencoöperaties en/of maatschappelijke organisaties.
- De supermarkt committeert zich ertoe om de kloof tussen het daadwerkelijke inkomen en een leefbaar inkomen te meten en te publiceren voor een hoogrisico primair product. Deze toezegging is tijdgebonden en de uitvoering is gepland binnen een termijn van minder dan twee jaar.

Deze voorwaarden worden geïllustreerd met voorbeelden in de onderstaande tabel.

Voorwaarden	Voorbeelden	
	Onvoldoende	Voldoende
De supermarkt erkent publiekelijk dat kleinschalige boeren vaak niet genoeg verdienen om hun basislevensonderhoud en noodsituaties te dekken.	<i>"Door Fairtrade-gecertificeerde¹³ producten in te kopen, zorgen we ervoor dat boeren een eerlijk inkomen verdienen."</i>	<i>"Marktprijzen zijn vaak onvoldoende voor kleinschalige boeren om zichzelf en hun gezinnen een redelijk levenspeil te bieden. We zetten ons daarom in om een leefbaar inkomen te bieden waarmee boeren hun basisbehoeften én onverwachte kosten kunnen dekken. Daartoe zorgen we ervoor dat kleinschalige boeren ten minste een Living Income Reference Price ontvangen."</i>
De supermarkt committeert zich om samen met belanghebbenden te werken aan het realiseren van een leefbaar inkomen. Tot de belanghebbenden behoren kleinschalige boeren, boerencoöperaties en/of maatschappelijke organisaties.	<i>"We zullen zoveel mogelijk Fairtrade-gecertificeerde producten inkopen."</i>	<i>"We starten in 2024 een project samen met Fairtrade en een lokale boerencoöperatie om een leefbaar inkomensniveau vast te stellen en te implementeren."</i>

¹³ Zie Bijlage 3 voor meer informatie over de rol van certificering.

De supermarkt committeert zich om de kloof tussen het daadwerkelijke inkomen en het leefbaar inkomen te meten en te publiceren. Deze toezegging geldt voor minimaal drie hoog risico producten en wordt binnen twee jaar uitgevoerd.	<i>"We zullen een premie instellen om een leefbaar inkomen te realiseren."</i>	<i>"We zullen in 2024 een onderzoek uitvoeren en publiceren om de kloof tussen het huidige inkomen en het leefbaar inkomen te meten, gebaseerd op de XYZ-methode, voor onze koffie, cacao en thee. Op basis van deze metingen zullen we een premie vaststellen om de kloof tussen het huidige en het leefbaar inkomen te dichten. We streven ernaar deze kloof binnen twee jaar te sluiten."</i>
--	--	--

Tabel 16. Voorbeeld van beleid dat wel of niet voldoet aan de voorwaarden van HR-FA-LIG.

Weging in de ranglijst

Een toezegging per hoogrisicotoeleveringsketen die aan elk van de drie voorwaarden voldoet, levert 1 punt op. De kernscore is de som van alle punten. Deze kernscore wordt niet geschaald; 3 punten levert een score van 100 op voor deze indicator, 0 punten een score van 0.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijsten is: 1.

Indicator HR-FA-ACG

rapportage

Laat de supermarkt zien welke acties zij heeft ondernomen om de leefbare inkomenskloof voor kleinschalige boeren te dichten en rapporteert zij hierover in haar voedseltoeleveringsketens?

Meting en weging

Hier kijken we naar publieke rapportages die aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De supermarkt publiceert gemeten gegevens over de kloof tussen het daadwerkelijke inkomen en het leefbaar inkomen. Deze meting moet ten minste de volgende informatie bevatten:
 - het gemiddelde inkomen van kleinschalige boeren in een specifieke toeleveringsketen,
 - het leefbaar inkomen volgens een geaccepteerde standaard, en
 - een beoordeling in hoeverre onbetaalde, meewerkende familieleden, met name vrouwen, over het verdiende inkomen kunnen beschikken.
- De supermarkt rapporteert over de voortgang bij het dichten van de kloof in een specifieke toeleveringsketen, inclusief concrete activiteiten, samenwerkingen en gemeten vooruitgang.
- De supermarkt toont aan hoe belanghebbenden (zoals boerencoöperaties en vakbonden, maatschappelijke organisaties) hierbij betrokken zijn.

Weging in de ranglijst

Elke toeleveringsketen waarvan de rapportage aan alle voorwaarden voldoet, levert 1 punt op. De kernscore voor deze indicator is de som van alle punten. In theorie heeft deze kernscore dus geen bovengrens. Om de score te bepalen, schalen we deze kernscore met flexibele grenzen: de bovengrens is 5 punten, de ondergrens is 0

punten. Voor een uitleg van deze schaalmethode, zie het onderwerp *Scaling* in het Onderzoekskader.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijsten is: 2.

Eerlijke verdeling van waarde

Explanation

Toelichting

Producenten moeten een eerlijke vergoeding ontvangen voor hun verkochte producten, zodat de productiekosten worden gedekt en arbeid wordt beloond. Bovendien moeten de winsten op een verkocht product eerlijk worden verdeeld over de hele keten, en niet naar één of enkele partijen gaan. Kleinschalige producenten hebben niet altijd de middelen om een eerlijke vergoeding voor hun producten te eisen. Grote inkopers, zoals supermarkten, moeten ervoor zorgen dat ook zij een eerlijke vergoeding en een eerlijk deel van de winst ontvangen. Supermarkten kunnen bijdragen aan een eerlijke waardeverdeling door de hele keten heen.

Indicator HR-FA-FDV

toezegging

Heeft de supermarkt zich gecommitteerd aan een eerlijke verdeling van waarde in voedseltoeleveringsketens, ten gunste van kleinschalige boeren?

Meting en weging

Voor deze indicator onderzoeken we of de supermarkt zich heeft gecommitteerd aan een eerlijke waardeverdeling in haar toeleveringsketens ten gunste van kleinschalige boeren. De toezegging moet aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De supermarkt heeft zich verbonden aan het nastreven van een eerlijke waardeverdeling voor kleinschalige boeren.
- De supermarkt benoemt wat onder een eerlijkere verdeling van waarde wordt verstaan¹⁴.
- De supermarkt geeft voorbeelden van geplande acties om deze eerlijke waardeverdeling te realiseren.

Deze voorwaarden worden geïllustreerd met voorbeelden in de onderstaande tabel.

Voorwaarden	Voorbeelden	
	Onvoldoende	Voldoende
De supermarkt heeft zich verbonden aan een eerlijke waardeverdeling voor kleinschalige boeren.	Geen toezegging of een toezegging die niet expliciet spreekt over eerlijke waardeverdeling.	"We zetten ons in voor een eerlijkere waardeverdeling in onze keten, waarbij kleinschalige boeren vooral meer zouden moeten profiteren van hun oogst."

¹⁴ Een eerlijke verdeling van waarde is in elk geval gebaseerd op principes van rechtvaardigheid, gelijkheid en fundamentele rechten als ondergrens.

De supermarkt benoemt wat een eerlijkere waardeverdeling betekent.	<i>"Kleinschalige boeren moeten een eerlijke prijs ontvangen voor hun producten."</i>	<i>"Boeren moeten een eerlijke prijs ontvangen voor hun producten waarmee ze ten minste hun levensonderhoud, productiekosten en duurzame investeringen kunnen dekken, ook als dit ten koste gaat van de winstmarges van grote bedrijven in de keten."</i>
De supermarkt geeft voorbeelden van geplande acties om deze eerlijke waardeverdeling te realiseren.	Toezegging tot eerlijke waardeverdeling zonder uitleg over de eigen rol of initiatieven van de supermarkt.	<i>Om bij te dragen aan een eerlijkere verdeling, zullen we een deel van onze winstmarge overdragen aan kleinschalige boeren."</i>

Tabel 17. Voorbeeld van beleid dat wel of niet voldoet aan de voorwaarden van HR-FA-FDV.

Weging in de ranglijst

Een publicatie die aan alle voorwaarden voldoet, levert 1 punt op. Deze kernscore wordt niet geschaald; 1 punt geeft een score van 100 voor deze indicator, 0 punten een score van 0.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijsten is: 1.

Indicator HR-FA-TCD

rapportage

Is de supermarkt transparant over de huidige verdeling van waarde en winst in voedseltoeleveringsketens?

Meting en weging

Hier zoeken we naar openbaarmaking van de huidige waardeverdeling in de ketens in publieke publicaties van supermarkten. We kijken naar waardeverdeling door de hele toeleveringsketen heen. Gegevens die openbaar gemaakt moeten worden om van een transparante waardeverdeling te spreken, zijn:

- Het huidige aandeel van de omzet of winst per segment van de keten.
 - Hierbij moet minimaal de prijs bekend zijn die de kleinschalige boer ontvangt voor het product.
- Het aandeel van de opbrengst dat nodig is voor de productie per segment van de keten.
 - Hierbij moet minimaal bekend zijn welk aandeel van de productie voor de kleinschalige boer vereist is.
- Deze informatie wordt voor alle segmenten van een toeleveringsketen op een gestandaardiseerde wijze gepubliceerd (bijvoorbeeld het aantal euro's per 1 kg koffie).

Weging in de ranglijst

De supermarkt krijgt 1 punt voor elke toeleveringsketen waarvan het huidige en vereiste aandeel voor de kleinschalige boer openbaar is gemaakt. De supermarkt kan extra punten behalen door transparant te zijn over meerdere segmenten in de

keten. De supermarkt krijgt 1 bonuspunt voor elke toeleveringsketen waarvan de volledige waardeverdeling openbaar is gemaakt. Er kunnen dus maximaal 2 punten per toeleveringsketen worden behaald.

Het kerngetal voor deze indicator is de som van alle punten. In theorie kent dit kerngetal geen bovengrens. Om de score te bepalen, schalen we dit indexcijfer met flexibele grenzen: de bovengrens is 10 punten, de ondergrens is 0 punten. Voor een toelichting op deze schaalmethode, zie het onderdeel Schaalverdeling in het Onderzoeksraamwerk.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijsten bedraagt: 1,5

Rechtvaardige prijs voor boeren in het Mondiale Noorden

Toelichting

Boeren zouden een inkomen moeten ontvangen dat hen in staat stelt een buffer op te bouwen tegen tegenslagen en de nodige investeringen te doen om hun productie toekomstbestendig en duurzaam te maken. Voor boeren in het Mondiale Noorden is het belangrijk dat de productiekosten worden gedekt, inclusief arbeids- en investeringskosten. Supermarkten moeten ervoor zorgen dat iedereen in de toeleveringsketen ten minste een rechtvaardige prijs ontvangt.

Indicator HR-FA-RPE

toezegging

Heeft de supermarkt zich gecommitteerd aan het garanderen van een rechtvaardige prijs voor boeren in het Mondiale Noorden?

Metingen en weging

Hierbij kijken we naar publiekelijk gepubliceerde beleidslijnen die aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De supermarkt erkent publiekelijk dat boeren vaak niet genoeg verdienen om de productiekosten te dekken, inclusief arbeids- en investeringskosten.
- De supermarkt zet zich in om samen met belanghebbenden te werken aan het berekenen en realiseren van een rechtvaardige prijs. Belanghebbenden zijn onder andere boeren, boerencoöperaties, beleidsmakers en/of maatschappelijke organisaties en andere betrokken actoren in de waardeketen.
- Deze toezegging is tijdgebonden en de uitvoering is gepland binnen minder dan twee jaar.

Deze voorwaarden worden geïllustreerd met voorbeelden in de onderstaande tabel.

Voorwaarden	Voorbeelden	
	Onvoldoende	Voldoende

De supermarkt erkent publiekelijk dat boeren vaak niet genoeg verdienen om de productiekosten te dekken, inclusief arbeids- en investeringskosten.	<i>“Door gecertificeerde producten in te kopen, zorgen wij ervoor dat boeren een eerlijk inkomen verdienen.”</i>	<i>“Marktprijzen zijn vaak onvoldoende voor boeren om zichzelf en hun gezinnen een redelijk levensstandaard te bieden. Daarom zetten wij ons in om een rechtvaardige prijs te bieden, waaruit boeren de productiekosten, inclusief arbeids- en investeringskosten, kunnen dekken en daarnaast voldoende kunnen sparen om te herinvesteren in de duurzaamheid van hun onderneming.”</i>
De supermarkt zet zich in om samen met belanghebbenden een rechtvaardige prijs te realiseren. Belanghebbenden zijn onder andere boeren, boerencoöperaties, maatschappelijke organisaties en andere betrokken actoren in de waardeketen.	<i>“We zullen zoveel mogelijk gecertificeerde producten inkopen.”</i>	<i>“In 2024 starten we samen met een NGO en een lokale boerencoöperatie een project om een rechtvaardige prijs vast te stellen en te implementeren.”</i>
De supermarkt verbindt zich ertoe de kloof tussen het actuele inkomen en een rechtvaardige prijs te meten en te publiceren. Deze verbintenis geldt voor minimaal drie hoog-risico bevoorradingsketens en zal binnen twee jaar worden gerealiseerd.	<i>“We zullen een premie instellen om een rechtvaardige prijs te bereiken.”</i>	<i>“In 2024 zullen we samen met de melkveehouders waarmee we samenwerken een onderzoek uitvoeren en publiceren om de kloof te meten tussen de huidige marktprijzen en een rechtvaardige prijs, gebaseerd op de XYZ-methode. Op basis van deze metingen zullen we een premie instellen om de kloof tussen de feitelijk betaalde prijs en de rechtvaardige prijs te dichten. We streven ernaar deze kloof binnen twee jaar te sluiten.”</i>

Tabel 16. Voorbeeld van beleidsmaatregelen die wel of niet voldoen aan de voorwaarden van HR-FA-RPE.

Weging in de ranglijst

Elke van de drie door de supermarkt behaalde voorwaarden per hoog-risico bevoorradingsketen levert 1 punt op. De sleutelindicator is de som van alle punten.

Deze sleutelindicator wordt niet geschaald; 3 punten levert een score van 100 op voor deze indicator, 0 punten een score van 0.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijsten is: 1.

Indicator HR-FA-ARP

rapportage

Toont de supermarkt aan welke acties zij heeft ondernomen om een rechtvaardige prijs voor boeren in het Mondiale Noorden te garanderen en rapporteert zij over de voortgang in haar voedseltoeleveringsketens?

Meting en weging

Hier kijken we naar publieke rapportages die aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De supermarkt publiceert gemeten gegevens over de kloof tussen de daadwerkelijke prijs en de juiste prijs, gebaseerd op gemiddelde productiekosten, die bijdragen aan het verdienen van een leefbaar inkomen. Deze meting moet ten minste de volgende informatie bevatten:
 - het gemiddelde inkomen van boeren in het Mondiale Noorden in een specifieke bevoorradingsketen,
 - de juiste prijs die nodig is om bij te dragen aan een leefbaar inkomen, gebaseerd op gegevens over gemiddelde productiekosten voor een specifieke bevoorradingsketen, en
 - een beoordeling van de mate waarin onbetaalde, meewerkende gezinsleden, vooral vrouwen, beschikking hebben over het verdiende inkomen.
- De supermarkt rapporteert over de voortgang bij het betalen van de juiste prijs in een specifieke Europese bevoorradingsketen, inclusief concrete activiteiten en samenwerkingsverbanden.
- De supermarkt laat zien hoe belanghebbenden (zoals boerencoöperaties en vakbonden, maatschappelijke organisaties) hierbij betrokken zijn.

Weging in de ranglijst

Elke bevoorradingsketen waarvan de rapportage aan alle voorwaarden voldoet, levert 3 punten op. Het kerngetal voor deze indicator is de som van alle punten. Dus in theorie heeft deze sleutelindicator geen bovengrens. Om de score te bepalen, schalen we deze sleutelindicator met flexibele grenzen: de bovengrens is 5 punten, de ondergrens is 0 punten. Voor een uitleg van deze schaalmethode, zie het onderwerp *Scaling* in het Onderzoekskader.

The weighting of this indicator in determining the rankings is: 1.5.

GENDER (HR-GE)

Positie van vrouwen

Toelichting

In veel productieketens bevinden vrouwelijke werknemers en kleinschalige boeren zich in een achterstandspositie. Het is belangrijk dat supermarkten zich inzetten om de positie van vrouwen te verbeteren en misstanden tegen te gaan. Daarbij moet extra aandacht worden besteed aan de specifieke problemen waarmee vrouwen op de werkplek te maken hebben, zoals lagere lonen, een onveilige werkomgeving of zelfs geweld op het werk. Supermarkten kunnen verschillende stappen zetten om de positie van vrouwen te versterken, waaronder het dichten van de loonkloof tussen mannen en vrouwen, het bestrijden van gendergerelateerd geweld en het bevorderen van het lidmaatschap van vrouwen in vakbonden en boerencoöperaties.

Indicator HR-GE-GPG

toezegging

Heeft de supermarkt zich gecommitteerd aan het dichten van de loonkloof tussen mannen en vrouwen in haar voedseltoeleveringsketens?

Meting en weging

Hier kijken we naar openbare publicaties waaruit blijkt dat de supermarkt zich heeft gecommitteerd aan het verkleinen van de loonkloof tussen mannen en vrouwen in de productieketens. De toezegging moet aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De supermarkt erkent het bestaan van een gender loonkloof.
- De supermarkt belooft binnen twee jaar actie te ondernemen om deze loonkloof te sluiten, te beginnen in ten minste drie hoog-risico productieketens, en rapporteert over de voortgang aan de hand van meetbare doelstellingen.
- De toezegging is tijdgebonden en de uitvoering is gepland binnen minder dan twee jaar.

Weging in de ranglijst

Publicaties die aantonen dat de supermarkt aan alle voorwaarden voldoet, leveren 1 punt op. Deze key figure is niet geschaald; 1 punt geeft een score van 100 voor deze indicator, 0 punten een score van 0.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijsten is: 1.

Indicator HR-GE-GBV

toezegging

Heeft de supermarkt zich gecommitteerd aan het uitvoeren van een actieplan met tijdgebonden mijlpalen om gendergerelateerd geweld aan te pakken?

Meting en weging

Veel werknemers, en vooral vrouwen, krijgen te maken met vormen van intimidatie of geweld op het werk. ILO-conventie 190 voor de uitbanning van geweld en

intimidatie op het werk werd in april 2021 aangenomen en stelt internationale afspraken vast om een veilige werkomgeving te creëren.

Voor deze indicator zoeken we naar openbaar gepubliceerde beleidsdocumenten die aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De supermarkt erkent het bestaan van gendergerelateerd geweld in productieketens en belooft binnen één jaar actieplannen te publiceren om dit aan te pakken.
- Gepubliceerde actieplannen voldoen ten minste aan de volgende eisen:
 - Het plan erkent de risico's van gendergerelateerd geweld in productieketens en verwijst naar ILO-conventie 190¹⁵.
 - Het plan beschrijft acties en tijdgebonden doelstellingen om gendergerelateerd geweld tegen te gaan.
 - Deze acties en doelstellingen zijn gekoppeld aan een tijdsbestek van maximaal vijf jaar en gelden voor minimaal drie productieketens.

Weging in de ranglijst

Een erkenning met toezegging die aan de voorwaarden voldoet, levert 1 punt op. Elk gepubliceerd actieplan dat aan de voorwaarden voldoet, levert 3 punten op. De key figure voor deze indicator is de som van alle punten. Dit getal kent in theorie geen bovengrens. Om de score te bepalen wordt dit getal geschaald met flexibele grenzen: de bovengrens is 6 punten, de ondergrens is 0 punten. Voor een uitleg van deze schaalmethode, zie het onderwerp Scaling in het Research Framework.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijsten is: 1.

Indicator HR-GE-IPW

beleid

Heeft de supermarkt actieplannen en tijdgebonden mijlpalen gepubliceerd om de positie van vrouwen te verbeteren?

Meting en weging

We examine whether the supermarket has plans to improve the position of women. In doing so, we look at publicly published policies that meet the following conditions:

- De supermarkt heeft een actieplan gepubliceerd met tijdgebonden doelstellingen om de positie van vrouwen in hoog-risico productieketens te verbeteren.
- Deze doelen en acties zijn gekoppeld aan een tijdsbestek van maximaal vijf jaar.
- De supermarkt heeft minimaal drie doelstellingen vastgesteld binnen een hoog-risico productieketen.
- Voorbeelden van doelstellingen¹⁶:
 - Het dichten van de gender loonkloof.
 - Meer vrouwen in beter betaalde en managementfuncties.
 - Meer vrouwen als lid van vakbonden of kleine producentencoöperaties.
 - Meer vrouwen met vaste arbeidscontracten.
 - Meer vrouwen die ten minste een leefbaar inkomen verdienen.

¹⁵ Richtlijnen zijn te vinden in de [modelovereenkomst](#) van CNV (p.10).

¹⁶ Richtlijnen voor meetbare doelstellingen zijn te vinden in de ETI Gender Data Initiative.

- Meer vrouwen werven of laten doorgroeien naar technische en management functies.

De precieze doelstellingen kunnen per land verschillen, afhankelijk van waar het risico hoog wordt geacht, maar ze moeten allemaal gericht zijn op het verbeteren van de positie van vrouwen.

Weging in de ranglijst

Beleidsdocumenten die aan alle voorwaarden voldoen, leveren 1 punt op.

Beleidsdocumenten voor ten minste drie hoog-risico productieketens leveren 5 bonuspunten op. Deze key figure wordt niet geschaald; 10 punten leveren een score van 100 op voor deze indicator, 0 punten een score van 0.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijsten is: 1.

Indicator HR-GE-PPW

rapportage

Rapporteert de supermarkt systematisch over de voortgang in het verbeteren van de positie van vrouwen in voedselvoorzieningsketens?

Meting en weging

Here, we look at publicly published policies that meet the following conditions:

- De supermarkt rapporteert systematisch over de voortgang van doelstellingen met betrekking tot empowerment van vrouwen, gedeelde uitdagingen en geleerde lessen binnen een hoog-risico productieketen. De supermarkt heeft een tijdgebonden toezegging gedaan om voortgang te rapporteren over doelstellingen in een andere hoog-risico productieketen.
- De toezegging is tijdgebonden en de uitvoering is gepland binnen drie jaar.

Weging in de ranglijst

Beleid dat aan alle voorwaarden voldoet, levert 1 punt op. Rapportage over ten minste drie hoog-risico productieketens levert 5 bonuspunten op. Deze key figure wordt niet geschaald; 10 punten leveren een score van 100 op voor deze indicator, 0 punten een score van 0.

De weging van deze indicator bij het bepalen van de ranglijsten is: 1.5.

Referenties

- Authority Consumer & Market, 2021. 'Verbod oneerlijke handelspraktijken in de landbouwketen | ACM.nl'. 2021.
<https://www.acm.nl/nl/onderwerpen/concurrentie-en-marktwerking/concurrentie-en-afspraken-tussen-bedrijven/concurrentie-de-landbouw-en-voedselketen/verbod-oneerlijke-handelspraktijken-de-landbouwketen>
- ETI, 2017. 'Guide to Buying Responsibly'
- ILO, 2017. 'Tripartite Declaration of Principles Concerning Multinational Enterprises and Social Policy'
- ILO, 2022. *Global Estimates of Modern Slavery: Forced Labour and Forced Marriage*. International Labour Office. <https://doi.org/10.54394/CHUI5986>
- Ministerie van Algemene Zaken, 2017. 'Verbeteren internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen - Internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO) - Rijksoverheid.nl'. Onderwerp. Ministerie van Algemene Zaken. 4 January 2017.
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/internationaal-maatschappelijk-verantwoord-ondernemen-imvo/bevorderen-internationaal-maatschappelijk-verantwoord-ondernemen>
- Ministerie van Buitenlandse Zaken, 2019. 'OESO Due Diligence Handreiking voor IMVO - Publicatie - Nationaal Contactpunt OESO-richtlijnen'. Publicatie. Ministerie van Buitenlandse Zaken. 6 June 2019.
<https://www.oesorichtlijnen.nl/documenten/publicatie/2019/06/06/oeso-due-diligence-handreiking-voor-mvo-nls>
- OECD, 2011. 'OECD Guidelines for Multinational Enterprises, 2011 Edition'
- , 2018a. 'OECD DUE DILIGENCE GUIDANCE FOR RESPONSIBLE BUSINESS CONDUCT'
- , 2018b. 'OECD-FAO Guidance for Responsible Agricultural Supply Chains - OECD'. 2018.
<https://www.oecd.org/daf/inv/investment-policy/rbc-agriculture-supply-chains.htm>
- Oxfam International, 2024. 'Towards Meaningful Human Rights Impact Assessments'. Oxfam International.
<https://oxfamilibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/621584/dp-towards-meaningful-human-rights-impact-assessments-120124-en.pdf?sequence=1>
- Questionmark, 2023. 'Superlist Research Framework v1.4'. Stichting Questionmark.
<https://www.thequestionmark.org/download/superlist-research-framework-v1.4.en.pdf>
- Ricciardi, Vincent, Navin Ramankutty, Zia Mehrabi, Larissa Jarvis, and Brenton Chookolingo, 2018. 'How Much of the World's Food Do Smallholders Produce?' *Global Food Security* 17 (June). <https://doi.org/10.1016/j.gfs.2018.05.002>
- UN, 2011a. 'Guiding Principles on Business and Human Rights'
- , 2011b. 'HUMAN RIGHTS DUE DILIGENCE: UN Guiding Principles Reporting Framework'. 2011.
<https://www.ungpreporting.org/glossary/human-rights-due-diligence/>
- , 2022. 'Endorse the Women's Empowerment Principles | UN Global Compact'. 2022.
<https://www.unglobalcompact.org/take-action/action/womens-principles>

Bijlagen

BIJLAGE 1

Definities

In de vergelijkende criteria voor het mensenrechtenthema hanteren we de volgende definities, tenzij anders aangegeven. Daarnaast gelden de definities zoals opgenomen in het Onderzoekskader.

Due diligence	Mensenrechten due diligence betekent het proces waarmee bedrijven de daadwerkelijke en potentiële negatieve gevolgen van hun handelen identificeren, voorkomen en mitigeren, en waarop zij aanspreekbaar zijn wat betreft hun aanpak van deze gevolgen als integraal onderdeel van hun besluitvormingsproces en risicobeheerssystemen. Bij de ontwikkeling van due diligence ligt de focus niet op de risico's voor het bedrijf zelf, maar op de rechten van — en de daadwerkelijke en potentiële risico's op negatieve gevolgen voor — andere belanghebbenden, zoals werknemers en lokale gemeenschappen.
Betekenisvolle betrokkenheid	Actieve, regelmatige en constructieve communicatie met belanghebbenden, inclusief duidelijke terugkoppeling over actieplannen.
Fair, transparent, stable and long-term sourcing	De praktijken die kleinschalige boeren in staat stellen om zelfbeschikking te krijgen over hun leven, hun bedrijf en hun gemeenschap.
Hoogrisico toeleveringsketens,	Toeleveringsketens, producttypes of producten die door de supermarkt zijn geïdentificeerd als hoogrisico op basis van een mensenrechten risicoanalyse, waarbij gekeken is naar de ernst (omvang, reikwijdte en herstelbaarheid) en de

producttypes of producten	waarschijnlijkheid (actueel of potentieel) van mensenrechtenschendingen.
Human Right Impact Assessment	Human Right Impact Assessment zijn onderzoeksstudies om negatieve mensenrechtenimpacten van bedrijfsactiviteiten te identificeren. Deze diepgaande beoordelingen kunnen bedrijven helpen te begrijpen waar en hoe hun activiteiten of inkoopprocessen mensen schaden, en vervolgens actieplannen op te stellen en uit te voeren om deze negatieve effecten aan te pakken (Oxfam International, 2024).
Intersectionaliteit	De overlappende risico's op marginalisering die verband houden met elkaar kruisende identiteitsassen, zoals etniciteit, gender, seksuele geaardheid, leeftijd, huidskleur en gezondheid.
Kleinschalige boeren	Kleinschalige boeren zijn voedselproducenten die niet structureel afhankelijk zijn van vaste ingehuurde arbeidskrachten en hun productie hoofdzakelijk uitvoeren met familieleden. Dit omvat kleinschalige boeren, veehouders, vissers en andere voedselproducenten.
Boeren in het Mondiale Noorden	Boeren in het Mondiale Noorden die aan de volgende kenmerken voldoen: 1) Ze hebben de controle over de belangrijkste productiemiddelen en maken formeel geen onderdeel uit van grotere ketens; 2) Ze hebben de controle over de bedrijfsvoering; 3) Ze hebben controle over de markt, zowel wat betreft input als output; 3) Ze beheren het werk binnen het huishouden, waarbij betaalde arbeid beperkt is; 4) Ze produceren op de markt op een gediversifieerde manier; 5) Ze wonen in landbouwgemeenschappen die vormen van wederzijdse uitwisseling, ondersteuning en krediet organiseren.
Rechtvaardige prijs	Een rechtvaardige prijs stelt boeren in staat om ten minste een leefbaar inkomen te verdienen en de productiekosten te dekken.
Leefbaar inkomen	Het netto jaarinkomen dat een huishouden op een bepaalde locatie nodig heeft om een fatsoenlijke levensstandaard voor alle leden van dat huishouden te kunnen bekostigen. De elementen van een fatsoenlijke levensstandaard omvatten voedsel, water, huisvesting, onderwijs, gezondheidszorg, vervoer, kleding en andere essentiële behoeften, inclusief voorzieningen voor onverwachte gebeurtenissen.
Leefbaar loon	Het loon dat een werknemer ontvangt voor een standaard werkweek op een bepaalde locatie, dat voldoende is om de werknemer en zijn of haar gezin te voorzien van een fatsoenlijke levensstandaard. De elementen van een fatsoenlijke levensstandaard omvatten voedsel, water, huisvesting, onderwijs, gezondheidszorg, vervoer, kleding

	en andere essentiële behoeften, inclusief voorzieningen voor onverwachte gebeurtenissen.
Mensenrechtenrisico's	De waarschijnlijkheid van negatieve effecten die bedrijven kunnen veroorzaken voor mensen, het milieu en de maatschappij, waaraan zij kunnen bijdragen of waarbij zij direct betrokken zijn. Dit is dus een extern gerichte interpretatie van risico, met de focus op risico's voor mensen, zoals werknemers en kleinschalige boeren, en niet op risico's voor de supermarkten zelf (zoals financieel risico, marktrisico, operationeel risico of imago risico).
Multi-stakeholder initiatief (MSI)	Partnerschappen tussen bedrijven, overheden, het maatschappelijk middenveld en andere belanghebbenden om kwesties van wederzijds belang aan te pakken, waaronder mensenrechten, duurzaamheid en transparantie in de keten.
Toeleveringsketen	Het volledige leveringsproces om het voedsel van de producent uit een specifiek land naar de supermarkt te krijgen. Bijvoorbeeld, limoenen uit Spanje vormen één toeleveringsketen, limoenen uit Mexico een andere. Voor dit onderzoek nemen we alleen voedseltoeleveringsketens mee.
Primair product	Een primair product wordt gedefinieerd als een grondstof of primair landbouwproduct dat kan worden gekocht en verkocht, bijvoorbeeld bananen, avocado's, cacao, koffie, thee, enzovoort.

Richtlijnen en internationale standaarden

De indicatoren zijn grotendeels gebaseerd op internationale normen en richtlijnen met betrekking tot naleving van mensenrechten door bedrijven in de voedingsmiddelenindustrie, waaronder supermarkten. De belangrijkste richtlijnen en internationale normen worden in deze bijlage beschreven.

United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs)

In juni 2011 heeft de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties (VN) unaniem de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs) goedgekeurd (VN, 2011a). De UNGPs stellen een wereldwijde norm vast voor het voorkomen en aanpakken van het risico op negatieve mensenrechtelijke gevolgen die samenhangen met bedrijfsactiviteiten. De UNGPs bestaan uit drie pijlers, namelijk de plicht van de staat om mensenrechten te beschermen, de maatschappelijke verantwoordelijkheid van bedrijven om mensenrechten te respecteren, en de toegang tot herstel voor slachtoffers van bedrijfsgerelateerd misbruik.

De UNGPs bestaan uit 31 principes die onder andere aangeven dat bedrijven ten minste de mensenrechten moeten respecteren zoals gedefinieerd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en de Verklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) over fundamentele principes en rechten op het werk. Om dit te bereiken, wordt van bedrijven verwacht dat zij zorgvuldig handelen om het schenden van de rechten van anderen te voorkomen en negatieve gevolgen aan te pakken. Daartoe moedigen de UNGPs bedrijven aan om due diligence uit te voeren om hun daadwerkelijke en potentiële impact op mensenrechten te identificeren en actie te ondernemen om negatieve gevolgen te voorkomen en te verhelpen.

OECD Guidelines for Multinational Enterprises (OECD Guidelines)

De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) heeft in 2011 de OECD-richtlijnen voor multinationale ondernemingen (OECD-richtlijnen) herzien (OESO, 2011). Deze OECD-richtlijnen voor multinationale ondernemingen zijn aanbevelingen van regeringen, waaronder de Nederlandse regering, aan multinationale bedrijven over internationale maatschappelijke verantwoordingsplicht van ondernemingen. De OECD-richtlijnen bieden bedrijven richtlijnen om om te gaan met kwesties zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie. Daarbij wordt verwacht dat wanneer de OECD-richtlijnen worden toegepast, bedrijven transparanter worden over hun prestaties op dit gebied en minder risicovol zakendoen.

De Nederlandse overheid zet zich in voor naleving van de OECD-richtlijnen en heeft als doel gesteld dat 90% van de grote bedrijven in Nederland zich vóór 2023 committeert aan de OECD-richtlijnen voor multinationale ondernemingen als referentiekader voor hun internationale activiteiten (Ministerie van Algemene Zaken, 2017).

De OECD-richtlijnen zijn verder uitgewerkt in gedetailleerde aanbevelingsdocumenten waarin wordt toegelicht wat er van bedrijven wordt verwacht. De belangrijkste richtlijnen voor de Superlijst Sociaal zijn de OECD Due Diligence Guidance en de OECD FAO Guidance.

OECD Due Diligence Guidance voor Verantwoord Ondernemingsgedrag

De OECD Due Diligence Guidance heeft als doel om een gemeenschappelijk begrip te creëren tussen overheden en belanghebbenden en bedrijven te ondersteunen bij het toepassen van de OECD-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, door de due diligence-aanbevelingen en gerelateerde voorwaarden in begrijpelijke taal uit te leggen (Ministerie van Buitenlandse Zaken, 2019). De gids richt zich op de praktische toepassing van de OECD-richtlijnen aan de hand van zes stappen. Tegelijkertijd ondersteunt de gids bedrijven bij het implementeren van de due diligence-aanbevelingen zoals opgenomen in de UNGP's en de ILO Driepartijenverklaring inzake multinationale ondernemingen en sociaal beleid (ILO, 2017).

OECD-FAO Guidance voor Verantwoorde Landbouwketens

Naast de algemene Due Diligence Guidance heeft de OECD ook een aantal sectorspecifieke richtlijnen opgesteld, waaronder de OECD-FAO Guidance voor Verantwoorde Landbouwketens (hierna te noemen de OECD-FAO Guidance) (OECD, 2018b). De OECD-FAO Guidance ondersteunt bedrijven die actief zijn in de wereldwijde voedselketen bij het toepassen van de OECD-richtlijnen voor multinationale ondernemingen. De OECD-FAO Guidance richt zich met praktische due diligence-aanbevelingen specifiek op bedrijven in landbouwketens, waarbij rekening wordt gehouden met belangrijke risicogebieden in dit soort ketens, zoals negatieve effecten op mensenrechten en arbeidsrechten, dierenwelzijn, ontbossing en uitputting van natuurlijke hulpbronnen.

Wanneer de Superlijst Sociaal verwijst naar de OECD-richtlijnen, bedoelt het zowel de OECD-richtlijnen zelf als de praktische implementatie zoals beschreven in de onderliggende gidsen, in het bijzonder de OECD Guidance en de OECD-FAO Guidance.

Due Diligence Proces

De OECD-richtlijnen beschrijven een due diligence-proces in zes stappen (OECD, 2018a), namelijk:

1. Het integreren van verantwoord ondernemingsgedrag in beleidslijnen en managementsystemen
2. Het identificeren en beoordelen van nadelige effecten in operationele processen, toeleveringsketens en zakelijke relaties
3. Het stoppen, voorkomen of beperken van nadelige effecten
4. Het monitoren van de uitvoering en resultaten
5. Het communiceren over hoe nadelige effecten zijn aangepakt
6. Het faciliteren van of samenwerken aan verbeteringen waar mogelijk

***Ethical Trading Initiative* Gids voor Verantwoord Inkopen**

De Gids voor Verantwoord Inkopen is een handleiding opgesteld door de Ethical Trading Initiative (ETI) voor bedrijven en organisaties die verantwoordelijke inkooppraktijken willen ontwikkelen en toepassen (ETI, 2017). ETI omschrijft verantwoord inkopen als het inkopen op een manier die positieve veranderingen mogelijk maakt op het niveau van de leverancier, zodat elk onderdeel van de toeleveringsketen daarvan profiteert. Dit vereist een vertrouwensvolle, directe en eerlijke relatie waarin beide partijen in staat zijn om te onderhandelen en risico's gelijk te delen, en een inkoper die zich inzet voor het ondersteunen van mensenrechten binnen de toeleveringsketen. De gids is een verzameling van praktische aanbevelingen en hulpmiddelen om verantwoord in te kopen en het mensenrechtenbeleid van een bedrijf te versterken via zijn inkoopstrategieën.

Oneerlijke Handelspraktijken (UTP's) in de landbouwketen

De Europese Unie heeft een verbod ingesteld op Oneerlijke Handelspraktijken (UTP's) in de landbouwketen. Sinds november 2021 is deze wetgeving ook van kracht in Nederland, ter bescherming van leveranciers en producenten van landbouw- en voedselproducten (Autoriteit Consument & Markt, 2021). De wetgeving maakt onderscheid tussen 'zwarte' en 'grijze' praktijken, waarbij zwarte praktijken onder geen enkele voorwaarde zijn toegestaan en grijze praktijken alleen zijn toegestaan als leverancier en afnemer hier duidelijke afspraken over hebben gemaakt.

De zwarte oneerlijke handelspraktijken zijn:

- Betalingen na 30 dagen voor bederfelijke producten en na 60 dagen voor niet-bederfelijke producten

- Het annuleren van een bestelling van bederfelijke producten minder dan 30 dagen van tevoren
- Eenzijdig of met terugwerkende kracht wijzigen van contracten en algemene voorwaarden
- Leveranciers dwingen te betalen voor verspilde producten
- Weigeren om afspraken schriftelijk vast te leggen
- Leveranciers laten betalen voor:
 - zaken die niet gerelateerd zijn aan de verkoop van de producten
 - bederf en verlies na levering
 - onderzoek naar klachten van klanten
- Onrechtmatig verkrijgen, gebruiken en/of delen van bedrijfsgevoelige informatie van leveranciers
- (Dreigen met) represailles, zoals het verwijderen van producten uit de verkoop of het verminderen van de bestelde hoeveelheden

De grijze oneerlijke handelspraktijken zijn, tenzij hier vooraf duidelijke afspraken over zijn gemaakt:

- Het retourneren en/of verwijderen van onverkochte producten (bijvoorbeeld uit de schappen) zonder hiervoor te betalen
- Het vragen om vergoedingen voor:
 - kosten voor opslag, opname in het assortiment, etc.
 - kosten van promotie, zoals marketing, reclame of presentaties in winkels
 - kortingen op producten vanuit promoties
 - personeelskosten voor het inrichten van de ruimtes waar de producten van de leverancier worden gebruikt

UN Women's Empowerment Principles

Principle 1: Zorg voor hoogstaand leiderschap binnen het bedrijf voor gendergelijkheid

Principle 2: Behandel alle vrouwen en mannen eerlijk op het werk – respecteer en ondersteun mensenrechten en non-discriminatie

Principle 3: Zorg voor de gezondheid, veiligheid en het welzijn van alle vrouwelijke en mannelijke werknemers

Principle 4: Bevorder onderwijs, training en professionele ontwikkeling voor vrouwen

Principle 5: Voer bedrijfsontwikkeling, toeleveringsketen- en marketingpraktijken uit die vrouwen versterken

Principle 6: Bevorder gelijkheid via gemeenschapsinitiatieven en belangenbehartiging

Principle 7: Meet en rapporteer openbaar over de voortgang bij het bereiken van

Figuur 1. De UN Women's Empowerment Principles (UN, 2022).

Definities

Betrokkenheid van belanghebbenden

Belanghebbenden zijn personen of groepen met belangen die mogelijk worden geschaad door de activiteiten en toeleveringsketens van een bedrijf. Internationale richtlijnen en standaarden, waaronder de UNGP's en de OECD-richtlijnen, verwachten dat bedrijven de mensen en groepen met belangen identificeren die in een specifieke activiteit meegenomen moeten worden. Due diligence omvat ook belanghebbenden wiens belangen al zijn geschaad (getroffen belanghebbenden) en belanghebbenden wiens belangen nog niet zijn geschaad maar mogelijk wel geschaad kunnen worden (potentieel getroffen belanghebbenden). Tot de belanghebbenden behoren ook groepen of organisaties die de belangen vertegenwoordigen van individuen en groepen die (mogelijk) door bedrijfsactiviteiten worden geraakt. Hierbij gaat het onder andere om maatschappelijke organisaties, nationale mensenrechteninstellingen, lokale organisaties en gemeenschappen, mensenrechtenverdedigers, vakbonden en overheden.

De OECD-richtlijnen schrijven voor dat de betrokkenheid van belanghebbenden op betekenisvolle wijze moet plaatsvinden. Betekenisvolle betrokkenheid houdt in: tweerichtingscommunicatie, wederzijds en open dialoog, goede wil en oprechte consultatie. Daarnaast moet de betrokkenheid interactief zijn, wat betekent dat bedrijven ernaar streven om besluitvorming te baseren op de opvattingen van degenen die waarschijnlijk geraakt worden. Dit houdt bijvoorbeeld in dat bedrijven belanghebbenden tijdig benaderen, alle noodzakelijke informatie delen zodat belanghebbenden zich een geïnformeerd beeld kunnen vormen van hoe de beslissing van het bedrijf hun belangen kan beïnvloeden, en dat ze gemaakte afspraken nakomen. Er moet ook sprake zijn van continue betrokkenheid, wat betekent dat de dialoog met belanghebbenden geen eenmalige actie is, maar gedurende de gehele duur van een operatie of activiteit voortduurt.

Voor Superlijst Sociaal wordt bij verschillende indicatoren gekeken of supermarkten belanghebbenden betrekken bij besluitvorming, het opstellen van beleid en strategieën, en bij het uitvoeren van activiteiten en projecten. Dit houdt altijd in dat wordt beoordeeld of supermarkten relevante belanghebbenden en/of hun vertegenwoordigers hebben betrokken, zoals vakbonden bij arbeidsrechtelijke kwesties en boerencoöperaties bij vraagstukken rondom kleinschalige boeren. Ook wordt beoordeeld of de betrokkenheid van belanghebbenden betekenisvol was volgens bovenstaande definitie. Om dit te beoordelen, wordt van supermarkten

verwacht dat zij gedetailleerd rapporteren over de betrokkenheid van belanghebbenden.

Certificering

Certificeringen die kleinschalige boeren en arbeiders ondersteunen en bijdragen aan een eerlijkere waardeverdeling, zoals Fairtrade, worden door supermarkten verkocht voor een breed scala aan producten. We erkennen dat het verkopen van producten met een keurmerk een goede eerste stap is om de betrokkenheid van een bedrijf bij eerlijkere handelspraktijken te tonen. We verwachten dat supermarkten verder gaan dan deze eerste stap en actief gebruikmaken van dit soort partnerschappen om ervoor te zorgen dat hun eigen inkooppraktijken meer zeggenschap en een groter deel van de productwaarde bieden aan arbeiders en kleinschalige boeren.

Van alle keurmerken stelt Fairtrade de hoogste eisen aan productieomstandigheden en prijzen. Bij Fairtrade gelden de volgende voorwaarden:

- Er is een minimumprijs waarmee de boer de kosten van productie moet kunnen betalen. De minimumprijs moet voorkomen dat de boer verlies lijdt als de prijs van een product (plotseling) daalt.
- Er wordt een premie betaald aan de coöperatie waarvan de boer lid is. De boeren in de coöperatie beslissen samen hoe dat geld wordt besteed, bijvoorbeeld aan de aanschaf van machines of de bouw van een school. Dit onderscheidt Fairtrade van veel andere keurmerken.
- Fairtrade heeft voor bepaalde producten uit specifieke regio's (zoals cacao en koffie) een Referentieprijs voor een Leefbaar Inkomen vastgesteld, die op vrijwillige basis kan worden toegevoegd om de kloof tussen leefbaar inkomen en het daadwerkelijke inkomen van kleinschalige boeren te verkleinen

Samenwerkingen

Bedrijven kunnen samenwerken om de mensenrechten te respecteren, bijvoorbeeld sectoroverschrijdend, op industriële niveau of met relevante belanghebbenden. Samenwerking kan nuttig zijn om kennis over sectorale risico's en oplossingen te bundelen, om waar mogelijk de impact te vergroten, en om de due diligence efficiënter en effectiever te maken voor alle betrokkenen.

In Superlijst Sociaal kunnen initiatieven of projecten die in samenwerking met andere partijen worden uitgevoerd meetellen voor meerdere indicatoren. Voorbeelden hiervan zijn samenwerkingen met maatschappelijke organisaties, vakbonden, boerencoöperaties, leveranciers, zakenpartners en overheden, al dan niet binnen het kader van een Multi-Stakeholder Initiative (MSI).

Bij samenwerkingen met derden wordt van een supermarkt verwacht dat zij actief deelneemt aan de samenwerking, rapporteert over de voortgang en belanghebbenden op zinvolle wijze betreft. Het is ook belangrijk dat de supermarkt informatie openbaar maakt over de samenwerking die aantoont dat het initiatief bijdraagt aan de betreffende maatregel.

In de meeste gevallen telt het inkopen van gecertificeerde producten niet mee, tenzij er sprake is van een actieve samenwerking met een certificeringsinstantie binnen een specifiek producttype of supply chain die voldoet aan bovenstaande verwachtingen. Ook lidmaatschap van een MSI telt niet automatisch mee, tenzij de supermarkt aantoont actief samen te werken, bijvoorbeeld binnen een specifiek initiatief of werkgroep.

High-risk food chains

Hoogrisico voedselketens

Supermarkten worden verwacht om alle (potentiële) negatieve mensenrechten impact te identificeren en aan te pakken. Het is echter niet altijd mogelijk om alle risico's tegelijkertijd te behandelen, vooral wanneer middelen beperkt zijn of wanneer er veel risico's zijn vastgesteld in verschillende ketens of landen. Om deze redenen kunnen supermarkten prioriteiten stellen in hun risicoanalyse om te bepalen welke mensenrechtenkwesties eerst worden aangepakt.

Prioritering dient te gebeuren in lijn met de UNGP's (principe 14). Dit betekent dat supermarkten de (potentiële) negatieve mensenrechten impact die in de risicoanalyse zijn vastgesteld, moeten beoordelen op basis van schaal (ernst van de impact), reikwijdte (bijvoorbeeld het aantal getroffen personen) en onomkeerbaarheid (in hoeverre de situatie kan worden hersteld).

Verschillende indicatoren in Superlijst Sociaal verwijzen naar hoog-risico supply chains of primaire producten. Dit zijn dus supply chains of producten die de supermarkt heeft geïdentificeerd als hoogrisico in de risicoanalyse, op basis van schaal, reikwijdte en onomkeerbaarheid. Een supermarkt moet de redenen beschrijven waarom een supply chain of primair product als hoogrisico is aangemerkt. Wanneer gevraagd wordt naar initiatieven of activiteiten in hoog-risico supply chains of primaire producten, wordt van supermarkten verwacht dat zij eerst actie ondernemen in de ketens die zij hebben geprioriteerd.

Huiskmerkfactor

Een supermarkt is verantwoordelijk voor het gehele assortiment aan producten. In de praktijk geven supermarkten soms alleen informatie over huiskmerken. Om die informatie onderling vergelijkbaar te maken, wordt een huiskmerkfactor toegepast. Als een supermarkt alleen een beleid heeft voor huiskmerken over een bepaald onderwerp en niet aangeeft welk deel van de omzet uit huiskmerken bestaat, worden de punten voor dat onderwerp vermenigvuldigd met de huiskmerkfactor.

De huiskmerkfactor is afhankelijk van het aandeel huiskmerkproducten ten opzichte van het totale assortiment volgens onderstaande tabel.

Aandeel huiskmwerk	huiskmerkfactor
0% - <30%	0.2
≥30% - <60%	0.4
≥60% - 100%	0.6

Zoals hierboven vermeld, is de huiskmerkfactor gelijk aan het aandeel huiskmerkproducten in de totale *verkoop* als een supermarkt dit rapporteert. In andere gevallen bepalen de onderzoekers de huiskmerkfactor op basis van het assortiment in de Questionmark-database.